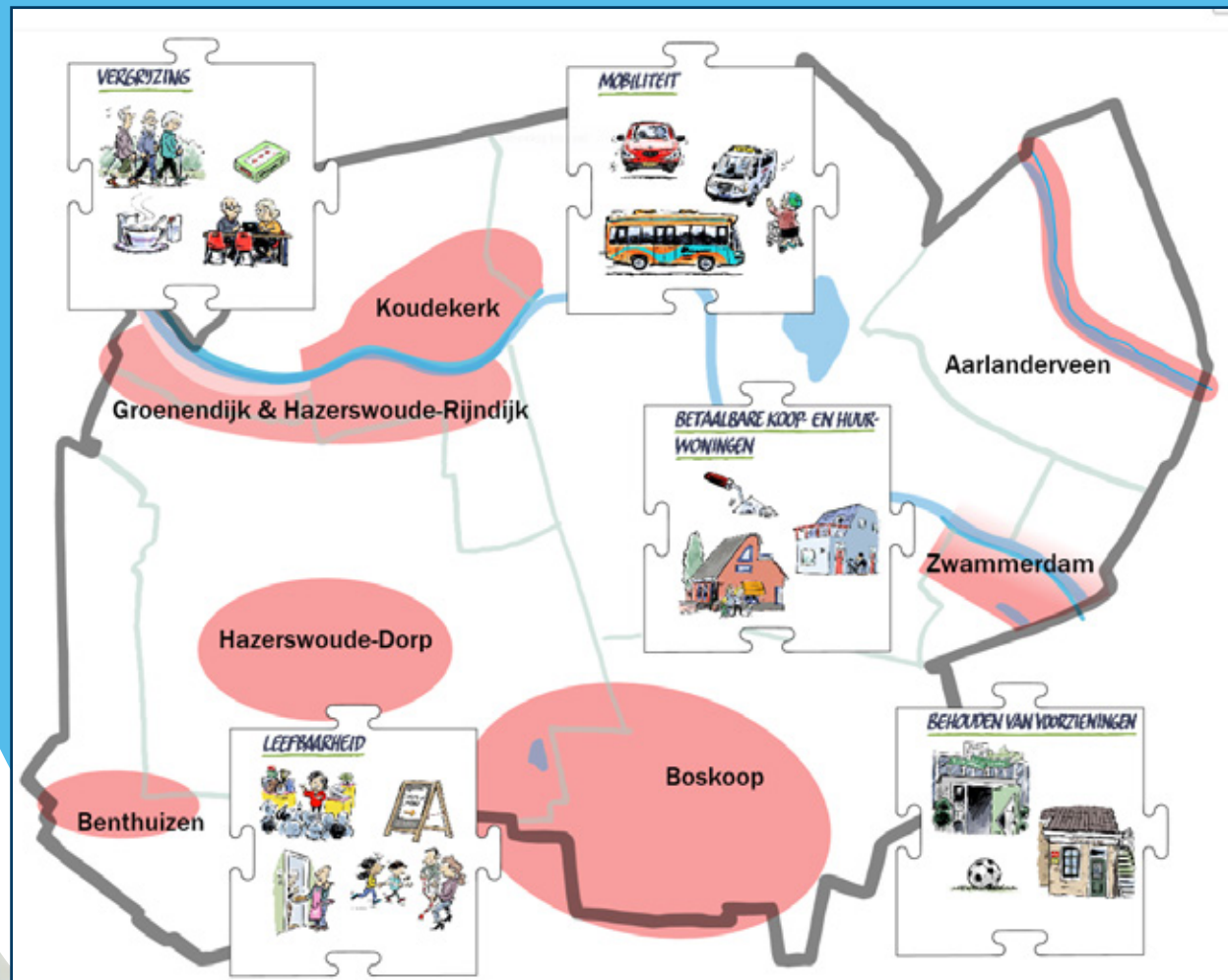

GEBIEDSVISIES 7 DORPEN GEMEENTE ALPHEN AAN DEN RIJN

De basis voor alle plannen in de komende 10 jaar

VOORWOORD

Voor u liggen 7 gebiedsvisies, 1 voor elk dorp van de gemeente Alphen aan den Rijn. De gebiedsvisie beschrijft de huidige stand van zaken van het dorp op het gebied van ruimte, sociale samenhang en veiligheid en de belangrijkste ontwikkelingen voor het dorp in de komende 5 tot 10 jaar.

De gebiedsvisies zijn de basis voor nieuw op te stellen bestemmingsplannen voor de 7 dorpen in onze gemeente. Ook worden deze visies onderdeel van de op te stellen omgevingsvisie voor de gehele gemeente. De gebiedsvisies vormen samen met de nog op te stellen of verder uit te werken visies voor Alphen-stad, het buitengebied en de bedrijventerreinen de bouwstenen voor de omgevingsvisie.

Enkele onderwerpen uit de gebiedsvisies voor de dorpen zijn te vertalen naar concrete acties voor de komende 4 jaar. Die onderwerpen krijgen een uitwerking in de wijkplannen.

Interactief proces

De gebiedsvisies voor alle dorpen zijn tot stand gekomen in een interactief proces, waarbij dorpsraden, -overleggen, -netwerken, belangenverenigingen en bewoners zijn geraadpleegd. Bovendien is tijdens een gezamenlijke bijeenkomst voor alle dorpen met vertegenwoordigers van belangenorganisaties gesproken. Veel informatie was al bekend. Zo hebben alle dorpen een eigen dorpsvisie opgesteld en speerpunten geformuleerd. Deze informatie en de informatie uit de diverse bijeenkomsten zijn verwerkt in de 7 gebiedsvisies of in wijkplannen.

Toekomst

De gebiedsvisies dienen samen met de wijkplannen en de dorpsvisies als basis voor toekomstig overleg tussen gemeente en dorpen. Ook zijn zij de basis voor alle toekomstige plannen in de dorpen. Aan de hand van de actualiteit kunnen de visies en wijkplannen worden bijgesteld en aangepast tot een actueel document. Zo blijft de visie op de toekomst van de dorpen actueel.

Leeswijzer

Dit document start met een algemene inleiding, waarin staat hoe de gebiedsvisies tot stand zijn gekomen. Vervolgens vindt u de 7 gebiedsvisies van alle dorpen. Het laatste hoofdstuk betreft een beschrijving van de algemene trends en ontwikkelingen in de samenleving, waarmee ook rekening is gehouden bij het opstellen van de gebiedsvisies.

Wethouder Gerard van As

INLEIDING

Per 1 januari 2014 is de gemeente Alphen aan den Rijn ontstaan uit de voormalige gemeenten Alphen aan den Rijn, Boskoop en Rijnwoude. De nieuwe gemeente Alphen aan den Rijn is een gemeente met ruim 110.000 inwoners. Naast de grote kern Alphen aan den Rijn bestaat de gemeente uit de 7 dorpen Aarlanderveen, Benthuizen, Boskoop, Hazerswoude-Dorp, Hazerswoude-Rijndijk, Koudekerk aan den Rijn en Zwammerdam.

In het coalitieakkoord 2018-2022 hebben de coalitiepartijen een aantal doelstellingen geformuleerd op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen. Deze doelstellingen zullen onder andere worden vertaald in een nieuw bestemmingsplan voor de dorpen van Alphen aan den Rijn. Voor onze grootste kern, Alphen aan den Rijn, is in 2018 al een nieuw bestemmingsplan vastgesteld: Alphen Stad.

Besloten is om vooruitlopend op het maken van een bestemmingsplan eerst een strategische visie op te stellen voor onze dorpen. Per dorp wordt een afzonderlijke maar wel integrale visie vastgesteld. Met deze integraliteit willen we voortuitlopen op de komst van de Omgevingswet. De Omgevingswet brengt alle bestaande regelingen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving bij elkaar, waarbij ook aandacht wordt geschonken aan maatschappelijke ontwikkelingen in een gebied. De inrichting van de fysieke leefomgeving heeft directe gevolgen voor het sociale domein. Door het behouden en versterken van bestaande basisvoorzieningen zijn inwoners in staat om naar vermogen te participeren. Ook heeft de leefomgeving invloed op de gezondheid en het welbevinden van inwoners, zoals voldoende groen en de mogelijkheden om te bewegen. Op basis van die nieuwe wet hebben we te zijner tijd de verplichting om een gemeentelijke omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast te stellen.

In de integrale gebiedsvisies die per dorp zijn opgesteld wordt aandacht geschonken aan alle thema's die leven in het dorp en thema's die bijdragen aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Uiteindelijk zullen de afzonderlijke gebiedsvisies gebundeld worden in 1 algehele gebiedsvisie voor de dorpen van de gemeente Alphen aan den Rijn. Deze gebiedsvisie bevat richtinggevende ambities en speerpunten voor de komende 5 à 10 jaar. De gebiedsvisie zal gebruikt worden als opmaat voor een nieuw bestemmingplan, maar zal ook het kader zijn op basis waarvan onze wijkplannen worden opgesteld. Deze visie zal ook als basis dienen voor een later op te stellen omgevingsvisie voor de gehele gemeente.

Deze 7 gebiedsvisies in dit document zijn mede gebaseerd op informatie uit bestaande beleidsdocumenten, zowel lokaal als bovenlokaal, zoals bomenbeleid, geurbeleid, beleidskader tijdelijk wonen en de regionale woonagenda waarin is opgenomen dat 25% van het nieuwbouwprogramma uit sociale huur moet bestaan. De visies zijn niet bedoeld ter vervanging van die documenten. Deze beleidsdocumenten blijven onverkort van kracht.

INHOUDSOPGAVE

AARLANDERVEEN	9	HAZERSWOUDE-RIJNDIJK	103
1 Inleiding	10	1 Inleiding	105
2 Maatschappelijke en sociale situatie	14	2 Maatschappelijke en sociale situatie	110
3 Ruimte	16	3 Ruimte	112
4 Mobiliteit (en infrastructuur)	25	4 Mobiliteit (en infrastructuur)	126
5 Duurzaamheid en milieu	26	5 Duurzaamheid en milieu	128
BENTHUIZEN	29	KOUDEKERK AAN DEN RIJN	133
1 Inleiding	30	1 Inleiding	134
2 Maatschappelijke en sociale situatie	34	2 Maatschappelijke en sociale situatie	139
3 Ruimte	36	3 Ruimte	141
4 Mobiliteit (en infrastructuur)	44	4 Mobiliteit (en infrastructuur)	150
5 Duurzaamheid en milieu	45	5 Duurzaamheid en milieu	151
BOSKOOP	51	ZWAMMERDAM	155
1 Inleiding	52	1 Inleiding	156
2 Maatschappelijke en sociale situatie	57	2 Maatschappelijke en sociale situatie	160
3 Ruimte	60	4 Mobiliteit (en infrastructuur)	172
4 Mobiliteit (en infrastructuur)	71	5 Duurzaamheid en milieu	172
5 Duurzaamheid en milieu	73		
		ALGEMENE TRENDS EN ONTWIKKELINGEN	176
HAZERSWOUDE-DORP	79	MONITORING	184
1 Inleiding	80		
2 Maatschappelijke en sociale situatie	84	COLOFON	185
3 Ruimte	87		
4 Mobiliteit (en infrastructuur)	95		
5 Duurzaamheid en milieu	97		

GEBIEDSVISIE VAN HAZERSWOUDE-RIJNDIJK

Hazerswoude-Rijndijk-Oost: Een 'jong' dorp met een goede strategische ligging, waardoor er kansen zijn voor het ontwikkelen van de ruimtelijke en sociale kwaliteit.

Hazerswoude-Rijndijk-West: Een buurtschap met een eigen gezicht en een grote organisatiekracht.

Globale begrenzing van de visie

1 INLEIDING

Per 1 januari 2014 is de gemeente Alphen aan den Rijn ontstaan uit de voormalige gemeenten Alphen aan den Rijn, Boskoop en Rijnwoude. De nieuwe gemeente Alphen aan den Rijn is een gemeente met ruim 110.000 inwoners. Naast de grote kern Alphen aan den Rijn bestaat de gemeente uit de 7 dorpen Aarlanderveen, Benthuizen, Boskoop, Hazerswoude-Dorp, Hazerswoude-Rijndijk, Koudekerk aan den Rijn en Zwammerdam.

Dit is de gebiedsvisie voor Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West van de gemeente Alphen aan den Rijn. De gebiedsvisie beschrijft de huidige stand van zaken van het dorp op het gebied van ruimte, sociale samenhang en veiligheid, en de belangrijkste ontwikkelingen voor de komende 5 tot 10 jaar. De gebiedsvisie staat niet op zich, maar wordt gebruikt voor het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor alle dorpen, voor het opstellen van een omgevingsvisie én voor een vertaling naar wijk- en uitvoeringsplannen voor de komende 4 jaar.

De gebiedsvisie is daarmee een document waarin de gemeente haar beleidsuitgangspunten formuleert, het is niet direct bindend voor burgers. De geformuleerde beleidsuitgangspunten dienen vervolgens als overweging ter onderbouwing van de bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan is -in tegenstelling tot de visie- wel een document dat direct bindend is voor burgers.

In deze integrale gebiedsvisie schenken we aandacht aan alle thema's die leven in het dorp en thema's die bijdragen aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. We houden rekening met de belangrijke trends en ontwikkelingen die mede de toekomst van dit dorp bepalen. Daarbij is in de brede zin gekeken naar wat nodig is om de dorpen vitaal en levend te houden en wat nodig is om de sociale structuur van de dorpen te versterken. De gemeente zet daarbij onder andere in op het bouwen voor eigen behoefte van de dorpen, passend bij de sociale structuur van het dorp. In hoofdstuk 1 van deze visie voor Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West wordt het dorp beschreven zoals het nu is. Er worden speerpunten benoemd voor de komende jaren en kansen en bedreigingen. In hoofdstuk 2 wordt de maatschappelijke en sociale situatie verder uiteengezet in thema's als leefbaarheid, voorzieningen, jeugd en gezondheid. In hoofdstuk 3 wordt het ruimtelijke aspect beschreven, waarin onder andere ingegaan wordt op wonen, cultureel erfgoed, economie en veiligheid. In hoofdstuk 4 wordt mobiliteit verder toegelicht en in hoofdstuk 5 milieu. In hoofdstuk 6 worden landelijke trends en ontwikkelingen beschreven aan de hand van de thema's duurzaamheid, veiligheid, leefbaarheid, wonen, digitalisering, mobiliteit, jeugd, ouderen en zorg.

1.1 Beschrijving van het dorp

Hazerswoude-Rijndijk bestaat uit het dorp Hazerswoude-Rijndijk en de buurtschap Groenendijk (hierna te noemen Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West). Hazerswoude-Rijndijk ligt ten zuiden van Koudekerk aan den Rijn aan de Oude Rijn en wordt in het zuiden begrensd door het spoor en de N11. De Gemeneweg (N209) is aan de westkant van het dorp de verbinding met Hazerswoude-Dorp (en Zoetermeer).

Hazerswoude-Rijndijk-Oost is door een brug verbonden met Koudekerk aan den Rijn aan de overzijde van de Oude Rijn. De komst van een treinstation aan de westkant van het dorp vergroot de aantrekkelijkheid van Rijndijk voor forensen

die werken in Leiden, Alphen of Gouda. Er stoppen diverse bussen op de doorgaande Rijndijk langs de Oude Rijn. De sfeer, identiteit en mentaliteit in Hazerswoude-Rijndijk laat zich eerder karakteriseren als die van een wijk in een stad dan als die van een dorp. Men woont er prettig, maar ontleent geen specifieke eigen identiteit of trots aan de woonplaats of aan de geschiedenis van het dorp. Het dorp kent ook niet echt een centrum dat als knooppunt fungeert. Voorzieningen zijn voldoende voorhanden. De winkels liggen voornamelijk aan de Da Costasingel. Hazerswoude-Rijndijk is het meest gemiddelde dorp in Alphen wat betreft de samenstelling van de bevolking, het opleidingsniveau en de gezinssamenstelling.

Een uitzonderlijk buurtschap, Hazerswoude-Rijndijk-West, maakt deel uit van Hazerswoude-Rijndijk. Door zijn ruimtelijke opbouw als (plaatselijk verdikt) dijklint is het niet direct te classificeren als een zelfstandige kern. Van oudsher is het karakter van dit buurtje bepaald door boerderijen, maar ook door industriële activiteiten aan de oevers van de Oude Rijn, met name in de kleiwarenindustrie. Hazerswoude-Rijndijk-West heeft een aantal kenmerkende elementen die mede bepalend zijn voor de (culturele) identiteit van de buurtschap. Zo is er het verenigingsgebouw Pleyn 68, waar diverse culturele activiteiten worden georganiseerd. Vrij centraal in het lint bevindt zich de katholieke Bernarduskerk, ook wel genoemd de Scheepjeskerk. Hazerswoude-Rijndijk-West kenmerkt zich door een zeer hechte gemeenschap. Inwoners zijn sterk bij elkaar betrokken en bij voorkeur regelen ze hun zaken zelf, zonder al te veel bemoeienis van buiten.

1.2 Algemene trends en ontwikkelingen

De verzorgingsstaat verandert naar een participatiesamenleving. De gemeente heeft de taak om goed toegankelijke basisvoorzieningen in stand te houden en te versterken, zodat iedereen kan deelnemen in de samenleving (een inclusieve samenleving). Dit betekent ook dat de gemeente eigen initiatieven van inwoners ondersteunt en stimuleert.

Vergrijzing is een belangrijke demografische ontwikkeling. Die leidt tot een toenemende behoefte aan voor ouderen geschikte woningen en voorzieningen in de buurt. Voor jeugd geldt dat kinderen veilig en gezond moeten kunnen opgroeien en dat er voorzieningen zijn om hun talenten te ontwikkelen.

Om gebruik te kunnen maken van basisvoorzieningen is toegang ertoe essentieel. Hieronder valt ook digitale toegang. Het is daarom belangrijk dat digitale ondersteuning en dienstverlening toegankelijk en bereikbaar zijn voor alle inwoners. Ook mobiliteit speelt een grote rol bij het bereiken van voorzieningen. Bijvoorbeeld de transitie naar elektrisch rijden, zelfrijdend vervoer en bezorging via drones.

Een onderwerp dat de komende jaren een grote rol speelt op het terrein van veiligheid is ondermijning. 'Ondermijning' is een containerbegrip waar diverse vormen van georganiseerde criminaliteit onder geschaard worden. Criminele activiteiten maken een samenleving en haar instellingen corrupt en hebben een ondermijnend effect.

De energietransitie is een enorme opgave die ook in de dorpen haar uitwerking heeft. De ruimtelijke inpassing van

duurzame energieopwekking door bijvoorbeeld zonnepanelen of windmolens, en het verduurzamen van de bestaande bouw (aardgasloos) hebben ook gevolgen voor bestaande netwerken (bijvoorbeeld elektriciteit). In hoofdstuk 6 is een uitgebreide omschrijving te vinden van trends en ontwikkelingen.

1.3a Visie van het dorp/de dorpsbewoners

In de afgelopen jaren zijn de meningen van de dorpsbewoners over hun dorp via het dorpsoverleg Hazerswoude-Rijndijk-West, het dorpsoverleg Hazerswoude-Rijndijk-Oost, belevingsonderzoeken en tijdens de week van de leefomgeving gepeild. De belangrijkste onderwerpen die de dorpsbewoners aangeven voor de leefbaarheid in het dorp zijn:

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

- woningbouwontwikkeling;
- huis van het dorp;
- winkelveorzieningen;
- ouderenvoorzieningen op peil;
- jongerenvoorzieningen op peil;
- vergroening van de woonbuurten;
- betere bereikbaarheid met openbaar vervoer;
- meer sociale samenhang.

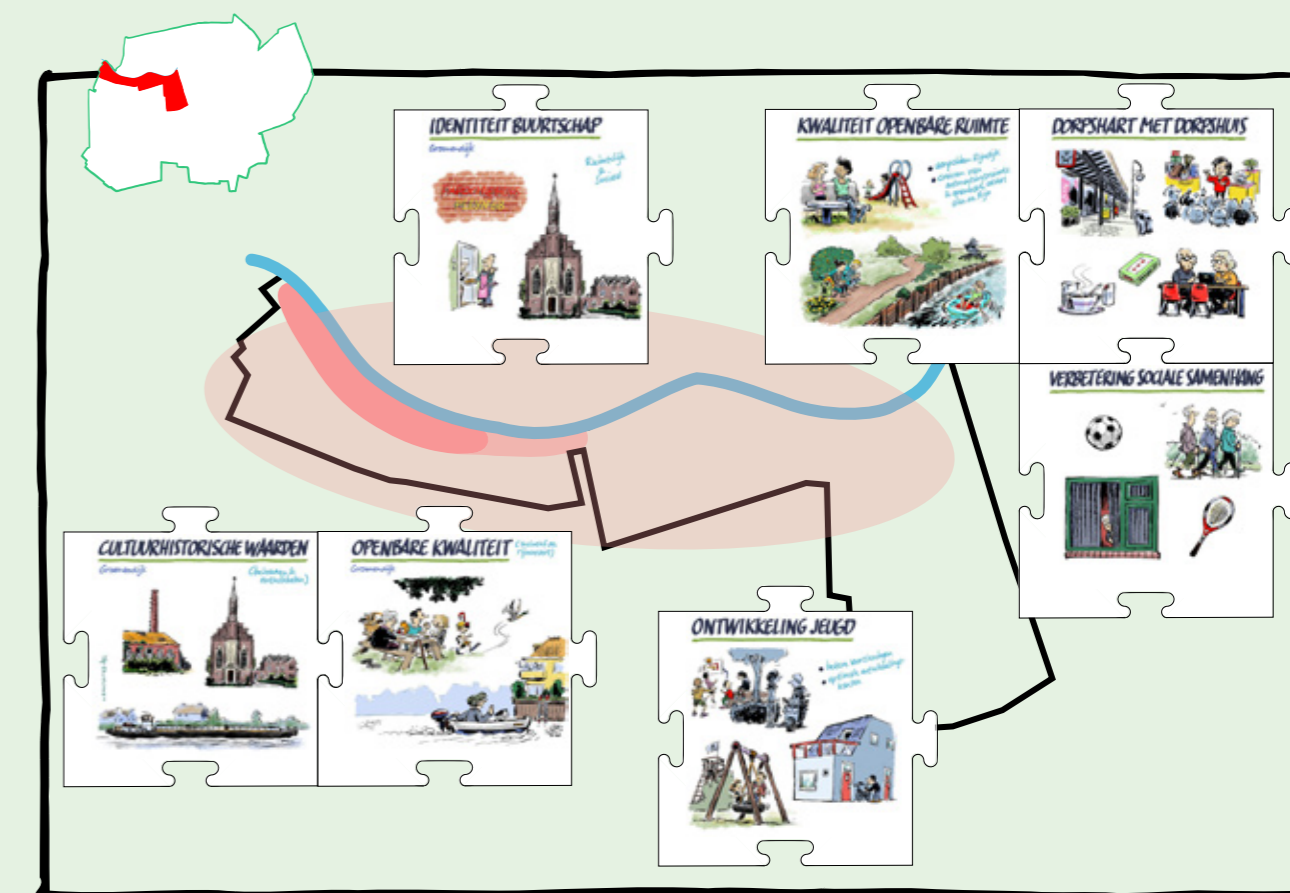
Hazerswoude-Rijndijk-West

- betaalbare woningen voor de jeugd;
- dorpskarakter behouden;
- beter/écht luisteren naar burgers;
- ontwikkeling van het openbaar gebied, met doorkijk naar de Rijn.

1.3b Visie van gemeente op het dorp

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

Het versterken van de ruimtelijke en sociale kwaliteit door de ontwikkeling van duurzame woningbouw voor

alle doelgroepen en het realiseren van een dorpshart, inclusief een dorpshuis/MFA. We zetten in op verduurzaming van het dorp en een verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte in de bestaande woonbuurten inclusief de Rijnoevers, waardoor de leefbaarheid wordt verbeterd.

Hazerswoude-Rijndijk-West

Bij de transformatie van de locaties aan de Oude Rijn is cultuurhistorie een belangrijk ingrediënt in de vormgeving aan de nieuwe identiteit van Groenendijk, als buurtschap aan het water. Ruimte wordt daarbij geboden voor betaalbare woningen voor starters. Door inzet van de organisatiekracht van de inwoners en het creëren van nieuwe openbare ontmoetingsruimte wordt de sociale samenhang tussen oude en nieuwe inwoners behouden en versterkt.

1.4 Speerpunten per dorp

Wanneer we de speerpunten van de inwoners koppelen aan de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de komende jaren (zie hoofdstuk 6) komen we tot de volgende onderwerpen, die specifiek voor Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West van belang zijn. Deze onderwerpen zullen verder uitgewerkt moeten worden in wijkplannen en bestemmingsplannen.

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

- goede ruimtelijke inbedding van het station als kans voor een aantrekkelijker woonklimaat;
- creëren van een dorpshart (inclusief de ontwikkeling van een dorpshuis/MFA);
- verbeteren van de sociale samenhang;
- verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte, inclusief de Rijnoevers;
- betere voorzieningen en optimale ontwikkelingskansen voor jeugd;
- duurzaamheid: inzetten op energiebesparing, opwekking van duurzame energie en vervanging van aardgas.

Hazerswoude-Rijndijk-West

- ontwikkeling van de ruimtelijke identiteit van de buurtschap, met behoud van de sociale samenhang;
- verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte: aanpakken Rijndijk, creëren van ontmoetingsruimte en openbare oevers aan de Rijn;
- behoud en ontwikkeling van cultuurhistorisch waarden;
- duurzaamheid: inzetten op energiebesparing, opwekking van duurzame energie en vervanging van aardgas.

1.5 Kansen en bedreigingen

Een samenleving in beweging brengt kansen en bedreigingen met zich mee. Kansen om zaken zoals de leefbaarheid te verbeteren, maar ook bedreigingen die die leefbaarheid kunnen aantasten. Voor Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West worden de onderstaande kansen en bedreigingen gesignaleerd.

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

Kansen

- leefbaarheid bevorderen door het bieden van maatwerk bij locaties die vrijkomen;
- door de ontwikkeling van het station wordt de bereikbaarheid vergroot;
- de nieuwbouw Westvaartpark is een kans voor een zich onderscheidend, duurzaam woonmilieu (groen, water, duurzaamheid) en het ondersteunen van de sociale samenhang;
- de ontwikkeling van het dorpshart kan de sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke kwaliteit versterken;
- versterken van de recreatie aan de oevers van de Oude Rijn.

Bedreigingen

- geringe sociale samenhang;
- overlast door de jeugd en geen zicht op de problematiek;
- mogelijke overlast als gevolg van de komst van het station.

Hazerswoude-Rijndijk-West

Kansen

- verbinden van Hazerswoude-Rijndijk-West aan de Oude Rijn door middel van het ontwikkelen van woningbouwlocatie 'Nieuw Rein' op het voormalige bedrijfsterrein van Avery Dennison;
- de ontwikkeling van 'Nieuw Rein' (Avery Dennison) benutten om een openbare centrale ontmoetingsplek te creëren aan de Rijn;
- behoud en ontwikkeling van het rijksmonument Nieuw Werklust.

Bedreigingen

- verstoring van de sociale samenhang door de verdubbeling van het aantal inwoners van het buurtschap als gevolg van de ontwikkeling van 'Nieuw Rein' op het terrein van Avery Dennison).

2 MAATSCHAPPELIJKE EN SOCIALE SITUATIE

Leefbaarheid en voorzieningen

Hazerswoude-Rijndijk-Oost heeft relatief veel voorzieningen, zoals multifunctioneel centrum Het Anker, een fysiotherapeuten en tandartsenpraktijk, een huisarts, een sportschool, een speeltuinvereniging en veel winkelvoorzieningen. Ook zijn er sportverenigingen, is er kinderopvang, een bibliotheek, scholen en de Herbergier, een kleinschalige woonvorm waar mensen met geheugenproblemen terecht kunnen als zelfstandig wonen niet meer lukt.

Er is in het dorp behoefte aan een dorps huis waar laagdrempelige activiteiten worden georganiseerd om de sociale samenhang te versterken. Er liggen kansen voor nieuwe maatschappelijke functies op locaties die ontwikkeld worden (in de nabijheid van de Da Costasingel).

De partners in het sociale domein hebben de behoefte om vanuit één locatie hun diensten aan te bieden. Het multifunctionele centrum Het Anker voldoet qua type gebouw niet om hier onderdak aan te bieden. De bouw van een dorps huis voor en door het dorp staat hoog op de agenda.

Ten opzichte van Alphen aan den Rijn zijn er gemiddeld in Hazerswoude-Rijndijk-Oost minder lage inkomens, maar er worden wel meer problemen ervaren om financieel rond te komen.

Jeugd

Vanuit Hazerswoude-Rijndijk-Oost zijn er signalen, zonder veel meldingen, over jongeren die overlast veroorzaken, drankgebruik en vandalisme. Er is niet duidelijk in welke mate dit speelt. Voor de toekomst en inzet van alle maatschappelijke partners is het belangrijk dat hier zicht op komt. Er is in het dorp een grote jongerenvoorziening, JJB.

Hazerswoude-Rijndijk-West

Hazerswoude-Rijndijk-West heeft een eigen gezicht en er is veel sociale samenhang. De inwoners voelen zich sterk met elkaar verbonden. In Hazerswoude-Rijndijk-West is er met het gebouw Pleyn 68 een goede voorziening voor het huisvesten van allerlei maatschappelijke activiteiten. De parochiekerk H. Bernardus, vervult voor Hazerswoude-Rijndijk-West en Hazerswoude-Rijndijk-Oost een sociale functie.

Hazerswoude-Rijndijk-West beschikt verder over een budgethotel. Dit hotel vervult ook een functie voor mensen die noodgedwongen direct huisvesting nodig hebben. Omwonenden ervaren af en toe overlast van de bewoners van het budgethotel.

Veiligheid

Uit objectieve veiligheidscijfers blijkt dat Hazerswoude-Rijndijk een dorp is waar relatief weinig criminaliteit (diefstal, geweld, vernieling) voorkomt en dat dit aantal daalt. Wel is er een behoorlijk aantal overlastmeldingen en voelen inwoners zich soms onveilig (vaak in relatie tot jeugd, waar hierboven al iets vermeld is). We streven naar een verbetering van het veiligheidsgevoel en naar een duurzame sociale en fysieke veiligheid op het terrein van

ONTWIKKELING JEUGD

wonen, bedrijvigheid en jeugd. Door samenwerking met alle verantwoordelijke partners en door betrokkenheid van bewoners proberen we zowel de objectieve als de subjectieve veiligheid nog verder te verbeteren.

Evenementen

Jaarlijks vinden er verschillende evenementen plaats in Hazerswoude-Rijndijk, zoals de festiviteiten rond Koningsdag, de kinderuitmarkt, intocht van sinterklaas, een voorjaarsmarkt, de huttenbouw voor kinderen, de kinderuitmarkt en een aantal straat- en buurtfeesten, waaronder een in Hazerswoude-Rijndijk-West.

Conclusie

Jongeren vragen aandacht binnen Hazerswoude-Rijndijk. Het is belangrijk om inzicht te krijgen in hun behoeften en daarmee de leefbaarheid in het dorp te bevorderen. Daarnaast wil het dorp dat er voldoende laagdrempelige activiteiten worden georganiseerd om de sociale samenhang te versterken. De ontwikkeling van een dorps huis voor en door het dorp staat hoog op de agenda.

VERBETERING SOCIALE SAMENHANG

DORPSHART MET DORPSHUIS

3 RUIMTE

3.1 Ruimtelijke kwaliteit

Oorsprong en ontwikkeling stedenbouwkundige structuur

Zowel Hazerswoude-Rijndijk-Oost als Hazerswoude-Rijndijk-West ontleent zijn ontstaansgeschiedenis aan het bebouwen van de stroomrug van de Oude Rijn. De Oude Rijn en zijn oevers hebben altijd een belangrijke verkeersfunctie gehad. In eerste instantie vooral als vervoersas over water (met trekschuiten gebruikmakend van het jaagpad) en later de parallel aan de Oude Rijn gelegen spoorlijn en de Rijndijk zelf. De nieuwe N11 heeft deze functie daarna overgenomen. De infrastructuur en de draagkrachtige bodem (hogere oeverwal) vormden van oudsher belangrijke vestigingsvoorwaarden. Dit heeft geleid tot lintvormige nederzettingen parallel aan de Rijn, die plaatselijk verdikt zijn. De kern Hazerswoude-Rijndijk-Oost en het buurtschap Hazerswoude-Rijndijk-West kennen een historie van industriële bedrijvigheid, waaronder nijverheid en dakpanfabrieken, waarbij de aanwezige rivierklei als grondstof werd gebruikt.

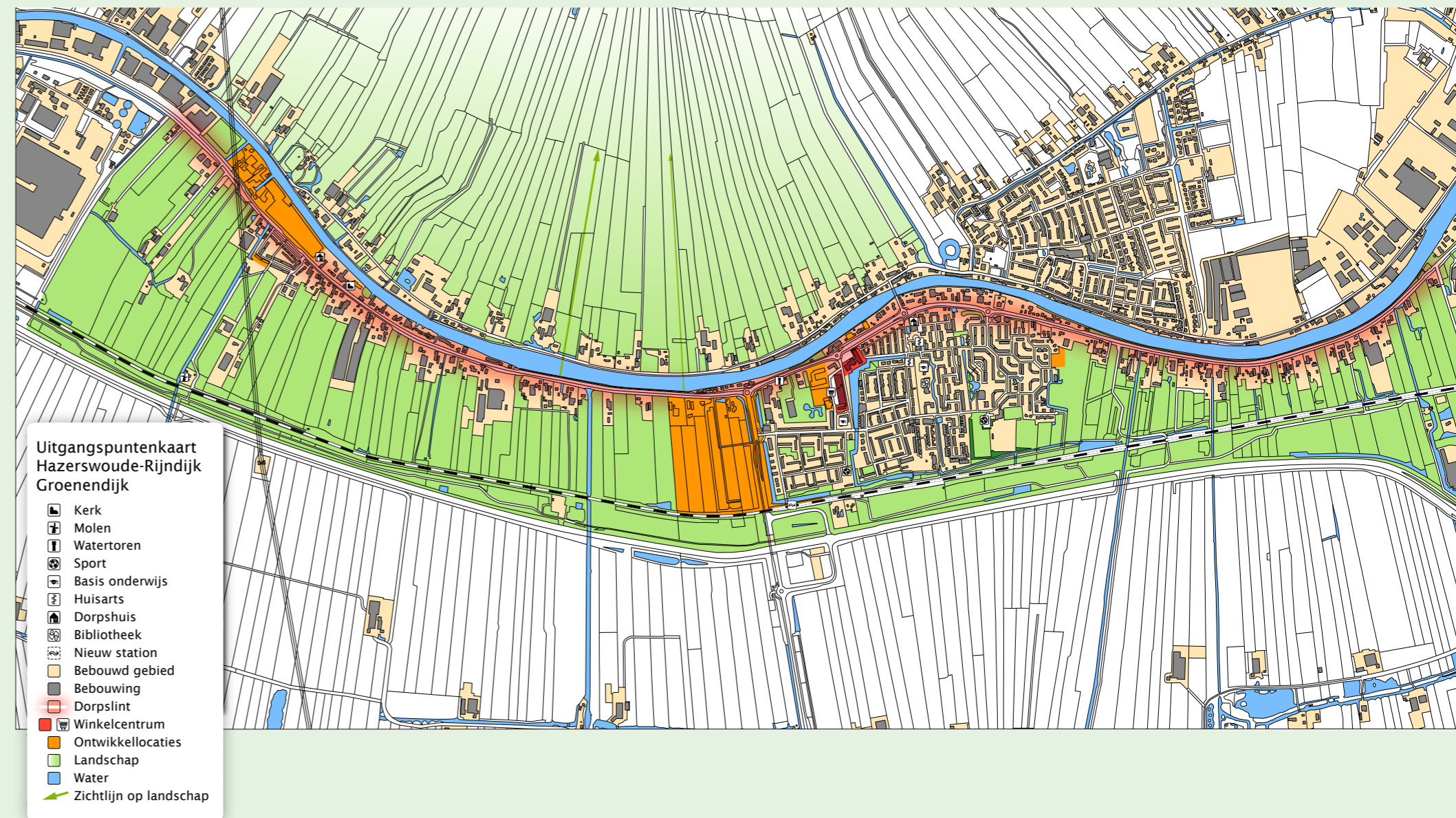
Hazerswoude-Rijndijk-Oost

Hazerswoude-Rijndijk-Oost ligt oostelijk van Hazerswoude-Rijndijk-West, tussen de kern Alphen aan den Rijn en Leiden, ingeklemd tussen de Oude Rijn en de N11. De Oude Rijn vormt de noordgrens en de spoorlijn Alphen - Leiden de zuidelijke begrenzing. Aan de noordzijde van de Oude Rijn ligt Koudekerk aan den Rijn. Deze 2 kernen zijn verbonden door de Koudekerkse brug.

Tot halverwege de vorige eeuw concentreerde de bebouwing zich langs de Oude Rijndijk, met bebouwingsclusters in Hazerswoude-Rijndijk-West (westzijde) en Oostbuurt. De bebouwing bestond voornamelijk uit boerderijen en een enkele buitenplaats. Kenmerkend is dat de boerderijen met de voorgevel op de dijk en de Oude Rijn zijn georiënteerd.

In het bijzonder de Oostbuurt, gelegen bij de brug over de Oude Rijn, groeide in de naoorlogse periode uit door de aanleg van een grote woonwijk in de Rijnenburgerpolder.

Aanvankelijk (eind jaren 50) betrof het een eenvoudige ontwikkeling met haaks op de Rijndijk geprojecteerde straatjes met blokken geschakelde woningen in een halfopen verkaveling. Bestaande kaden en weteringen werden in de latere uitleg opgenomen en verwerkt in ruime groenstructuren. In de omgeving van de Da Costasingel en het Frederik van Eedenplein werden in de jaren 60 een nieuw gemeentehuis en een groot woongebouw met winkels in de plint gebouwd, waardoor hier een soort van dorpscentrum ontstond. In de jaren 60, 70 en 80 is de wijk verder uitgebreid. Aanvankelijk met rechte blokken geschakelde woningen en enige middelhoogbouw in eenvoudige stemplachtige structuren aan rechte straten. Later in de vorm van gekromde bouwblokken aan woonerven. Bijzonderheden zijn verder de Oude Rijn, waarlangs over een groot gedeelte nog een jaagpad aanwezig is, en de karakteristieke watertoren, die het dorp markeert.

Hazerswoude-Rijndijk-West

Hazerswoude-Rijndijk-West is een buurtschap in de polder Groenendijk. Het bestaat uit een bebouwd lint dat in het noorden wordt begrensd door de Oude Rijn en in het zuiden door het spoor Leiden – Alphen aan den Rijn en rijksweg N11. Na de sloop van de Michaelkerk eind jaren '70 begin jaren '80 van de vorige eeuw herinnert alleen de bushalte het Zwaantje nog aan het voormalige buurtschap.

In het oosten heeft het lint een grotendeels kleinschalig karakter. Vrijstaande woningen en verspreide (voormalige) agrarische bebouwing aan de Rijndijk bepalen hier het karakter van Hazerswoude-Rijndijk-West. Toch zijn hier in de loop der tijd ook enkele grootschalige bedrijven (caravanstalling, manege, diervoederbedrijf) ontstaan, die relatief ver het open landschap in steken. In het westen is het lint plaatselijk 'verdikt' met een naoorlogse woonwijk (Groenestein). Hier ligt het brandpunt van Hazerswoude-Rijndijk-West, niet alleen ruimtelijk, maar ook qua maatschappelijke voorzieningen. Dit is ook de enige plek waar Hazerswoude-Rijndijk-West een directe verbinding heeft met de polder Groenendijk. Het Groenendijkse pad of de Molenlaan, parallel aan de Hoogeveensche Vaart, is de verbinding met het gebied ten zuiden van de N11. Het beeld aan de Rijnzijde wordt bepaald door de Rijnke Boulevard en niet meer door grootschalige bedrijven. Dit schermt de Rijndijk grotendeels af van het water. De voormalige kleiwarenfabriek Nieuw Werklust vertelt de geschiedenis van de Oude Rijn als werkrivier en heeft de status van rijksmonument. Helaas verkeert een groot deel van de opstallen in zeer slechte staat. De Barrepolder, onbebouwde ruimte boven de Groene Harttunnel, scheidt Hazerswoude-Rijndijk-West van Zoeterwoude-Rijndijk.

Ontwikkelingen ter versterking van de ruimtelijke samenhangHazerswoude-Rijndijk-Oost

Om in zowel het ruimtelijke als het sociale domein meer samenhang te brengen, is het van belang dat we bij vrijkomende locaties zorgvuldig kijken naar een goede inpassing van andere functies. Veelal betreffen dit locaties met een maatschappelijke functie. Omdat de buurtbinding in de woongebieden bij de eerste bewoners relatief hoog is, is het zaak om een aanvullend aanbod na te streven, dat is afgestemd op de wensen vanuit de buurt. Dit kan een andere (maatschappelijke) functie zijn, maar ook een transformatie in openbaar gebied of een kleinschalige aanvullende woningbouwontwikkeling.

Voor het gebied langs de Oude Rijn is indertijd de Visie Oude Rijnzone opgesteld. Deze visie ging uit van een verdichting van de oeverwal van de Oude Rijn. In samenspraak met de Provincie is deze visie niet meer vigerend, maar worden er wel onderdelen ontwikkeld, zoals de woningbouwlocatie Westvaartpark.

De bouw van een nieuw treinstation in Hazerswoude-Rijndijk, langs de treinverbinding Alphen - Leiden, kan zowel een economische als recreatieve impuls geven aan het dorp. In de nabijheid van deze halte wordt de nieuwe woningbouwlocatie Westvaartpark gerealiseerd. Deze locatie is een onderscheidend (landschappelijk) woonmilieu, dat een aanvulling betekent voor het huidige dorp. In beginsel heeft deze locatie een capaciteit van 285 woningen, die ook een bovenregionale functie vervullen.

Visie Oude Rijnzone.

Vanaf de nieuwe wijk Westvaartpark tot en met de Westvaart blijft een brede groenzone bestaan die een belangrijk open venster vormt binnen de Oude Rijnzone. Het lint langs de Rijndijk is hier nog transparant en landelijk wat doorzichten mogelijk maakt in zuidelijke richting met de krachtige landschappelijke lijn van de Westvaart als markante drager. Ook aan de overzijde van de Rijn, dus ten westen van Koudekerk, loopt het zicht door tot diep in de veenweidepolders. In meerdere beleidsdocumenten zoals het gebiedsprofiel Wijk en Wouden en de visie voor de Oude Rijnzone wordt deze zone hoog gewaardeerd en aangeduid met een brede pijl in zowel noordelijke als zuidelijke richting. Een aandachtspunt kan de komende jaren worden hoe dit gebied landschappelijk nader kan worden ingericht om het op een duurzame wijze te vrijwaren van verdere verdichting middels bebouwing.

Herstructurering van het (winkel)centrum van Hazerswoude-Rijndijk-Oost biedt kansen om de vitaliteit van de kern te vergroten. In dit gebied is en wordt de komende tijd veel ontwikkeld, zoals een grotere vestiging van een supermarkt en aantal woonprojecten voor onder andere senioren rondom de Willem Kloosstraat (locaties Carrier en Vertegaal).

De grote kwaliteit van het dorp is de ligging aan de Oude Rijn. Een gebied dat de potentie heeft om levendig te zijn en waar het goed vertoeven zou zijn aan het water. Dit is vanaf de Rijndijk weinig het geval. Alleen het jaagpad langs de oever van de Oude Rijn is hierop een uitzondering. Tussen het jaagpad en de bebouwing van het dorp staan woningen en bedrijfspanden die het uitzicht op het water en de bereikbaarheid ervan belemmeren. Herstructurering van deze zone biedt kansen om de verbinding te herstellen en het water bij het dorp te betrekken.

Door de ligging aan het spoor en wegen zijn de woonwijken wel erg geïsoleerd. Het dorp wordt aan de zuidzijde omlijst door een brede groenzone en het Oostvaartpad als verbinding met het zuidelijke veenweidegebied. Het is zaak om de relatief 'harde' randen van het dorp te verbinden met de groenstrook en daarmee ook met het buitengebied.

Hazerswoude-Rijndijk-West

De Rijndijk vormt enerzijds een verbinding in de oost-westrichting, maar geldt ook als een barrière tussen het noordelijke en zuidelijke deel van Hazerswoude-Rijndijk-West. Met de transformatie van de Avery Dennison-terrein naar woningbouw ontstaan er kansen om beide helften met elkaar te verbinden en de relatie van het buurtschap met de Oude Rijn opnieuw vorm te geven. De Hoogeveensche Vaart zal weer prominent in beeld komen en ter hoogte van het voormalige Avery Dennison-terrein worden verbonden met de Oude Rijn. Deze ontwikkeling maakt het ook mogelijk letterlijk een brug te slaan naar het westelijk gelegen terrein van Nieuw Werklust, de voormalige kleiwarenfabriek. Samen met directe belanghebbenden onderzoeken we nog wat de mogelijkheden zijn om dit rijksmonument nieuw leven in te blazen. Voor de Rijnke Boulevard is een ruimtelijke afronding denkbaar van de zuidoostelijke kop, als representatieve aansluiting op het aangrenzende groengebied en Nieuw Werklust. Deze onbebouwde oeverzone boven de Groene Harttunnel biedt de kans om als open 'venster' het zicht op de Oude Rijn te herstellen. Hiermee blijft ook het ruimtelijke onderscheid tussen Hazerswoude-Rijndijk-West en Zoeterwoude-Rijndijk beter zichtbaar. Voor het gemeentelijk monument de Scheepjeskerk en de bijbehorende pastorie(tuin) wachten we initiatieven

IDENTITEIT BUURTSCHAP

Groenendijk

PAROCHIEELIS
PLEYN 68Ruimtelijk
&
Sociaal

af tot behoud en eventuele herbestemming ervan. Een concrete ontwikkeling is de (deels vervangende) nieuwbouw van de sociale huurwoningen aan de Groenestein. Voor de grotere, in het oog springende bedrijfspanden ten zuiden van de Rijndijk is het wenselijk om deze landschappelijk beter in te passen en aan te kleden, voor zover molenbiotopen dit toestaan.

Openbare ruimte

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

Langs de oevers van de Oude Rijn en het jaagpad ligt een duidelijke groenstructuur. In het centrum, in het bijzonder rondom de Willem Kloosstraat, ontbreekt het aan 'verblijfskwaliteit'. De Da Costasingel heeft dat wel. De openbare ruimte is niet samenhangend en laat te wensen over wat de inrichting betreft. Dit wordt versterkt doordat er een echt dorpshart ontbreekt. De woonwijken zelf zijn helder opgezet, maar met weinig openbaar groen en een duidelijk tekort aan parkeerplaatsen, wat in de avonduren duidelijk zichtbaar is. De bedrijfspanden ten oosten van de Koudekerkse brug belemmeren zowel het uitzicht als de bereikbaarheid van de Oude Rijn. De Oude Rijn is wel bereikbaar via het Jaagpad. Herstructurering van deze zone biedt kansen om deze verbinding te verbeteren en de kwaliteit van het water bij het dorp te betrekken.

Voor de openbare ruimte in de wijken is het van belang meer hoogwaardig groen aan te brengen. Hierbij kunnen vrijkomende locaties een structurele rol spelen. Daarnaast is het zaak om het parkeren in het gehele dorp efficiënter vorm te geven.

Hazerswoude-Rijndijk-West

De lintstructuur van de Rijndijk brengt met zich mee dat de openbare ruimte vooral een verkeers- en ontsluitingsfunctie heeft, en minder een verblijfsfunctie. De transformatie van de Avery Denisson-locatie én de

herinrichting van de Rijndijk vormen een kans om een betekenisvolle, collectieve openbare (ontmoetings)ruimte te maken. Zo fungeert de Rijndijk als verbindend element tussen de 2 delen van Hazerswoude-Rijndijk-West, en niet als scheiding. Ook ter hoogte van de Scheepjeskerk kan de openbare ruimte een dorps imago krijgen. Met deze maatregelen beogen we de Rijndijk verkeersveiliger te maken, en zo veel mogelijk doorgaand verkeer te verleiden om via de N11 te rijden.

Toekomstvisie

Samengevat zijn de onderstaande zaken van belang voor de toekomstige ruimtelijke kwaliteit van Hazerswoude-Rijndijk-Oost, respectievelijk Hazerswoude-Rijndijk-West.

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

- ontwikkelingen zijn mogelijk in het kader van de Oude Rijnzone met doorzichten/vensters naar het landschap;
- ontwikkelen en zorgvuldig inpassen van een nieuwe woningbouwlocatie bij de nieuwe ov-halte aan de Gemeeneweg, op termijn;
- creëren van een dorps hart nabij het winkelcentrum;
- beter benutten van de Oude Rijn voor recreatieve doeleinden (plekken, steigers, horeca, watergebonden functies);
- vergroenen van buurten (door tegengaan verstening);
- verbeteren van de verbindingen van de bestaande en nieuwe woonwijken met zowel de Oude Rijn als het agrarische landschap ten zuiden ervan;
- zone tussen de Hazerswoude-Rijndijk-Oost, Leidse Schouw en het spoor benutten voor bescheiden woningbouwontwikkelingen, waarbij verbinding met het buitengebied een aandachtspunt is.

Hazerswoude-Rijndijk-West

- ontwikkelingen zijn mogelijk in het kader van de Oude Rijnzone met doorzichten/vensters naar het landschap;
- behoud van het kleinschalige karakter van de buurtschap;
- herbestemming van het terrein van Avery Dennison en Nieuw Werklust; het laatste met behoud van de historische bebouwingsstructuur;
- bereikbaar maken van de Oude Rijn en die betrekken bij nieuwe ontwikkelingen.
- opheffen van de barrièrewerking van de Rijndijk door een goede inrichting van het wegprofiel en een verbinding met het water;
- creëren van een centrale openbare ontmoetingsplek in de openbare ruimte.
- herstellen van landschappelijke lijnen in relatie tot de Oude Rijn (Molenpad, Hoogeveensevaart).

3.2 Wonen

Hazerswoude-Rijndijk-Oost

Kwantiteit

Hazerswoude-Rijndijk-Oost heeft tot en met 2021 een woningbehoefte van 20 tot 25 woningen per jaar. Het nieuwbouwprogramma moet voor 25% uit sociale huurwoningen bestaan. De komst van het station leidt tot een potentiële extra woningbehoefte en de kans de kwaliteit van het dorp te versterken. Om de vitaliteit van het dorp te versterken, is het van belang om ervoor te zorgen dat nieuwbouwplannen aan de rand van het dorp niet de ruimte beperken voor plannen in de dorpskern.

Kwaliteit

Vanaf de jaren 60 groeide Hazerswoude-Rijndijk-Oost snel. De woningen zijn grotendeels in die periode gebouwd. Er zijn relatief veel goedkope en iets duurdere koopwoningen. De markt voor huurwoningen is kleiner dan in andere kernen en de huurwoningen zijn redelijk betaalbaar. Senioren wonen voor een groot deel in ongeschikte woningen. Aandachtspunt is dat een groot gedeelte van de woningen niet makkelijk levensloopbestendig te maken is.

Woningbehoefte per kern planning en fysieke invulling

Er is behoefte aan een gevarieerd programma grondgebonden woningen. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar het bouwen van betaalbare eengezinswoningen (koop en huur) om de kansen voor starters en jonge huishoudens te vergroten. Ook is er enige ruimte voor het toevoegen van appartementen. De verkoopcijfers suggereren weinig doorstroming aan de onderkant van de koopmarkt, waardoor (lage) middeninkomens moeilijk aan bod komen. De druk op de sociale huurmarkt neemt toe.

De dorpskern heeft een aardig voorzieningenniveau. De komst van een treinstation in Hazerswoude-Rijndijk-Oost zal de bereikbaarheid een impuls geven. Hiermee ontstaat in potentie een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Hiervoor is het aanvullend wel nodig om goede plannen te maken, die een aanvulling zijn op de wat eenzijdige woningvoorraad. We moeten ook zoeken naar mogelijkheden om differentiatie aan te brengen in de bestaande woningvoorraad.

Betaalbaar en divers wonen als wens vanuit dorp

De wens vanuit het dorp is om voldoende voorzieningen in de nabijheid te hebben. De bevolking op leeftijd wil langer zelfstandig thuis wonen en mogelijkheden hebben om mantelzorg te ontvangen. Langer zelfstandig thuis wonen is lastig, omdat sommige woningen daarvoor niet geschikt te maken zijn.

Combinatie met duurzaamheid

Er ligt een grote uitdaging voor Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West op het gebied van duurzaamheid bij het energieneutraal maken van de bestaande woningvoorraad. Uit de warmteanalyse moet blijken hoe we het dorp aardgasloos gaan inrichten de komende decennia. Habeko wonen en GB Vastgoed, eigenaar-bewoners en overige vastgoedeigenaren zijn verantwoordelijk voor het verbeteren van de energiezuinigheid van de woningen.

Hazerswoude-Rijndijk-West

Kwantitatief

De autonome woningbehoefte van Hazerswoude-Rijndijk-West is zeer beperkt, hooguit enkele woningen per jaar. Het terrein van Avery Dennison staat gepland als woningbouwlocatie voor circa 100 woningen. Bij deze ontwikkeling wordt rekening gehouden met een regionale vraag. Aan de vraag naar suburbaan wonen in de Leidse regio kan momenteel niet worden voldaan, omdat hiervoor maar beperkt locaties voorhanden zijn. Deze woningbehoefte kunnen we deels vervullen in de westelijke kernen van Alphen aan den Rijn, waaronder Hazerswoude-Rijndijk-West.

Kwaliteit en woningbehoefte per kernplanning en fysieke invulling

Voor Hazerswoude-Rijndijk-West speelt de ontwikkeling van het voormalig fabrieksterrein van Avery Dennison een belangrijke rol. Dit betekent een verdubbeling van de dorpsgrootte. Er is behoefte aan een gevarieerd programma, deels voor de lokale behoefte. Op het Avery Dennison-terrein wordt nu conform eerdere afspraken 15% sociale huur gerealiseerd. Nieuwe toevoegingen dienen in principe voor 25% uit sociale huurwoningen te bestaan. Aandachtspunt is dat dit op kleine locaties met een beperkt aantal woningen niet altijd realistisch is. We moeten goed kijken of sociale woningbouw dan elders gecompenseerd kan worden. Qua koopwoningen is er behoefte aan rijtjes- en hoekwoningen, twee-onder-een-kapwoningen en een beperkt aantal koopappartementen. De vraag van senioren richt zich eerder op grondgebonden woningen dan op appartementen, als zij al willen verhuizen.

Betaalbaar en divers wonen als wens vanuit het dorp

Vanuit Hazerswoude-Rijndijk-West is aangegeven dat er behoefte is aan betaalbare woningen voor jeugd en starters. Er is dan ook geopperd om de pastorie naast de Scheepjeskerk voor deze doelgroep geschikt te maken. Concreet worden met de (deels vervangende) nieuwbouw aan de Groenestein 4 sociale huurwoningen aan de buurtschap toegevoegd.

Combinatie met duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk speerpunt van de gemeente Alphen aan den Rijn. Het Duurzaamheidsprogramma 2014 - 2020 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma is leidend voor de uitvoering van duurzaamheid binnen de gemeente. Bij de verdere uitwerking van het Avery Dennison-terrein krijgt dit nadrukkelijk een plek. Bij deze ontwikkeling is als voorwaarde gesteld dat er geen nieuwe aardgas aansluitingen zullen worden aangelegd.

3.3 Cultureel erfgoed

Het ambacht Hazerswoude werd na de Franse tijd de gemeente Hazerswoude. In 1991 ging het op in de gemeente Rijneveld, later Rijnwoude, en in 2014 in Alphen aan den Rijn.

Zowel ten oosten als ten westen van het dorp ligt langs de dijk langs de Oude Rijn een cultuurhistorisch waardevol boerderijenlint met langhuisboerderijen met bijgebouwen, waarvan sommige uit de 17e of 18e eeuw stammen. De hoogstamboomgaarden zijn belangrijke onderdelen van de ensembles van gebouwen en erven. Omdat deze niet altijd meer actief beheerd worden, is hun onderhoudstoestand soms matig. Een andere bijzonderheid in het landschap

CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

Groenendijk

(behouden & ontwikkelen)

is de nog waarneembare ronde grachtenstructuur van het laatmiddeleeuwse kasteel Rijenburg, dat in 1420 verwoest is.

In de 17e eeuw stichtte de elite tussen Leiden en Utrecht vele buitenplaatsen. Het regionale zwaartepunt daarvan lag bij Hazerswoude-Rijndijk-Oost. De komst van de trekschuit leverde een belangrijke bijdrage aan deze ontwikkeling. In het oosten van het dorp ligt direct langs de Rijn nog een eeuwenoud jaagpad. In de 19e en 20e eeuw verdwenen vele buitenplaatsen. Hooge Boomen en Poelzicht zijn nog herkenbare buitenplaatsen in Hazerswoude.

De afbraak van buitenplaatsen kwam voor een groot deel door de toename van industrie. Al in de 16e eeuw was er steen- en dakpannenfabricage in Hazerswoude, en vanaf de 2e helft van de 18e eeuw nam dit enorm toe. En zo ook de kleiwinning bij de buitenplaatsen. Van de grote fabriekscomplexen uit het verleden zijn in de gemeente weinig resten overgebleven. Het vroegere industriële landschap langs de Oude Rijn met de vele steen- en pannenfabrieken met hun hoge fabriekschoorstenen is goeddeels verdwenen. Wat resteert zijn de overblijfselen van de dakpannenfabriek Nieuw Werklust. Een groot deel van de panden staat nog overeind en heeft de status van beschermd rijksmonument.

In de Romeinse tijd was de Oude Rijn de natuurlijke grens van het rijk. Direct hieronder liep de Limesweg. Vooral in dichtbebouwde gebieden, zoals Hazerswoude-Rijndijk-Oost, is de ligging niet makkelijk vast te stellen. Zowel in het oosten als in het westen van het dorp is de weg echter wel aantoonbaar aanwezig. De Limeszone heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde en is bovendien genomineerd voor de status van UNESCO-werelderfgoed.

Het is van belang bij nieuwe ontwikkelingen zowel de cultuurhistorie als de archeologie een bron van inspiratie te laten zijn voor het ontwerpen van nieuwe plannen.

3.4 Recreatie en toerisme

Ten zuiden van Hazerswoude-Rijndijk-Oost zijn er kansen voor combinaties van landbouw en natuur. Het gebied ten oosten en ten westen van het dorp heeft de provincie aangewezen als recreatiegebied. Er zijn nog weinig faciliteiten, dus de recreatieve potentie moet verder uitgebouwd worden. Tussen Hazerswoude-Rijndijk-Oost, Hazerswoude-Dorp en Boskoop is het mogelijk om een vaarverbinding aan te leggen. Die kan zorgen voor een toename van de kleine recreatievaart. De Elfenbaan is een belangrijke natuurcompensatiestrook van oost naar west ten noorden van de N11.

3.5 Fysieke veiligheid

De brandveiligheidsvoorzieningen zijn goed in Hazerswoude-Rijndijk. Het dorp heeft geen eigen brandweerpost, maar wordt aangereden vanuit de brandweerposten van Hazerswoude-Dorp en Koudekerk aan den Rijn, die in de directe nabijheid van het dorp liggen. Er zijn daarnaast voldoende bluswatervoorzieningen in het dorp.

Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West kennen een aantal kwetsbare objecten. Dit zijn gebouwen met een publieksfunctie waar meerdere personen verblijven of mensen die minder zelfredzaam zijn. Denk aan scholen, kerken, hotels (zoals The Budget Hotel) en gemeenschapsgebouwen (Het Anker) en tehuis voor mensen met dementie (de Herbergier). De gebouwen hebben een goed brandveiligheidsniveau. Door middel van controles wordt het veiligheidsniveau gewaarborgd.

Onder het westelijkste deel van Hazerswoude-Rijndijk-West loopt het tracé van de Groene Harttunnel. De hogesnelheidslijn Zuid is onderdeel van het spoortracé van Schiphol naar Antwerpen. Ter hoogte van de weg Westeinde (verlengde van de Dorpsstraat in Hazerswoude-Dorp en buurtschap de Bent, gaat het hsl-spoortracé over in de Groene Harttunnel. Deze geboorde tunnel heeft een lengte van 7 kilometer en ligt grotendeels onder grondgebied van de gemeente Alphen aan den Rijn. De tunnel gaat onder een groot aantal weilanden door en ook onder enkele riviertjes, sloten, wegen en spoorwegen. Er zijn 7 schachten in de tunnel, die onder meer gebruikt worden als vluchtweg bij calamiteiten. De gemeente Alphen aan den Rijn is, samen met de gemeente Leiderdorp en de veiligheidsregio, verantwoordelijke voor de veiligheid in en om de tunnel.

3.6 Economie

Er zijn verschillende vormen van bedrijvigheid te onderscheiden.

Detailhandel

Vanuit bestaand beleid zetten we in de kern Hazerswoude-Rijndijk-Oost in op een compact en aantrekkelijk winkelgebied als basisvoorziening voor de bewoners, met name voor de dagelijkse boodschappen. Dat wil zeggen gericht op een compleet foodaanbod (supermarkt(en) en versspecialzaken) en winkels met frequent benodigde

non-foodproducten (drogisterijartikelen, bloemen, textiel en huishoudelijke artikelen). De gemeente faciliteert de initiatieven vanuit de markt met als uitgangspunt dat winkels basisvoorzieningen zijn die de leefbaarheid van het dorp ondersteunen.

De buurtschap Hazerswoude-Rijndijk-West heeft geen winkelvestigingen en valt derhalve buiten de detailhandelsstructuur van de gemeente Alphen aan den Rijn.

Rijneke Boulevard

Nabij de buurtschap ligt ook de Rijneke Boulevard, een goed functionerende woonboulevard met een aanbod van meer dan 50.000 m² en met een sterke regionale functie voor de as Leiden - Alphen aan den Rijn. De Rijneke Boulevard ligt deels in de gemeente Alphen aan den Rijn en deels in de gemeente Zoeterwoude. Deze splitsing ervaart de consument niet en daarom is een gezamenlijke visie op de Rijneke Boulevard van belang, waarbij geen verdere uitbreiding van winkels, eventuele toevoeging van leisureactiviteiten en het afstemmen van de branchering belangrijke elementen zijn.

Agrarische bedrijvigheid

Ten zuiden van Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West zijn er kansen voor combinaties van landbouw en natuur. Verder zuidelijk is veenweidegebied. Hier is bodemdaling een bedreiging voor de landbouw.

Overige bedrijvigheid

Bestaande bedrijvigheid die gevestigd is op solitaire locaties in Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West kan daar gevestigd blijven. Bij het vrijkomen van deze locaties kan gedacht worden aan herontwikkeling, bijvoorbeeld woningbouw of combinatie wonen/werken.

Weekmarkt

Al sinds jaar en dag vindt op donderdagmiddag de weekmarkt plaats aan de Da Costasingel in Hazerswoude-Rijndijk-Oost. Op de weekmarkt bieden ambulante handelaren hun goederen aan. Naast extra aanbod van met name levensmiddelen heeft een weekmarkt ook een sociale functie als ontmoetingsplaats.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor de toekomst van Hazerswoude-Rijndijk-West zijn vanuit economisch perspectief geen bepalingen in de Detailhandelsvisie opgenomen. Detailhandelsactiviteiten zouden in de toekomst echter in beperkte mate mogelijkheden kunnen bieden voor versterking van de leefbaarheid in de buurtschap, indien deze op basis van particulier initiatief tot stand komen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verkoop van eigen streekproducten op het boeren erf (landwinkels) of aan tijdelijke, seizoensgebonden verkoop van lokale producten of diensten als ondergeschikte functie bij multifunctioneel (her)gebruik van (leegstaande) ruimte zonder specifieke detailhandelsbestemming.

Nieuwe mogelijkheden creëren voor reguliere bedrijvigheid op solitaire locaties is in de basis niet aan de orde. Daarvoor zijn bedrijventerreinen beschikbaar in de gemeente Alphen aan den Rijn. Als solitaire bedrijvigheid verdwijnt en er geen vraag uit de markt is naar dit type solitaire locaties, is transformatie naar een andere functie, zoals woningbouw, een mogelijk alternatief.

3.7 Groen en water

Groen

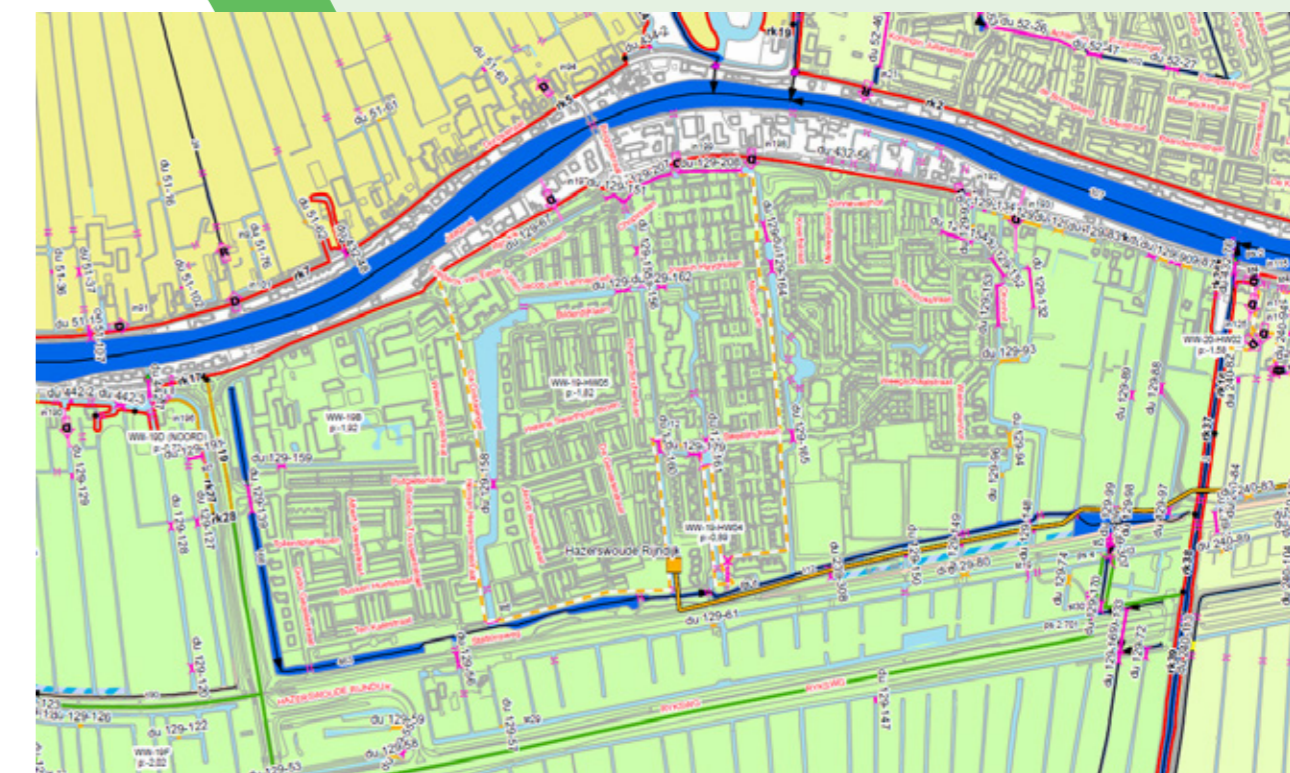
De hoofdgroenstructuur in Hazerswoude-Rijndijk-Oost bestaat uit bomen langs de Rijndijk, de Gemeneweg en de Stationsweg. Ook het beeld van de gevarieerde bomen als singelbeplanting langs de watergang aan de Herman Heijermansstraat, de Da Costasingel en de Jacob van Lennepkade behoort tot de groenstructuur. Beschermwaardige bomen staan langs de Rijndijk (beide zijden), de Schutterstraat, Steenbokstraat, Weegschaalstraat, Saturnusplein, Jupiterplein en Melkweglaan.

Ook bij Hazerswoude-Rijndijk-West vormen de bomen langs de Rijndijk de hoofdstructuur, samen met de grote bomenrij langs de Hoogeveensche Vaart en het Groenendijksepad. Veel van deze bomen zijn beschermwaardig. Groen is een wezenlijk onderdeel van de dorpskwaliteit en moet zo veel mogelijk beschermd worden.

Waterkwaliteit

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is waterkwaliteits- en -kwantiteitsbeheerder in Hazerswoude-Rijndijk-Oost. De dorpskern ligt geheel in de Rhijnenburgerpolder, behalve de bebouwing langs de Oude Rijn, die in boezemgebied ligt. Voor de Rhijnenburgerpolder is er geen watergebiedsplan.

De gemeente heeft geen specifieke visie voor de waterkwaliteit en -kwantiteit in Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West. Er zijn

Watersysteemkaart met verschillende polders (Rijnland 2015).

10 overstortlocaties vanuit gemengde riolering, waarvan er 1 is voorzien van een bergbezinkvoorziening. Er zijn geen problemen met waterkwaliteit bij de overstortlocaties bekend.

Binnen Hazerswoude-Rijndijk zijn geen officiële zwemwaterlocaties aanwezig.

Waterbeleving

De gemeente streeft naar een versterkt recreatief gebruik van het water. Voor de 'kleine' watersport (roeien en kanovaren op de kleinere sloten etc.) gaat het vooral om een verbeterde bereikbaarheid van het water en versterkte verbindingen. Voor de grotere watersport (recreatief gebruik van de Gouwe en Oude Rijn) gaat het om het realiseren van aanlegplaatsen. Daarnaast geldt dat openbare oevers en jaagpaden behouden moeten blijven. Bij eventuele ruimtelijke ontwikkelingen streven we naar meer openbaar toegankelijke plekken aan de Oude Rijn en een betere beleving van het water.

Riolering

In de dorpskern ligt voornamelijk riool onder vrij verval voor afvoer van vuil water gemengd met regenwater, waarbij een klein deel van de hemelwaterafvoer is afgekoppeld. Enkele nieuwere buurten hebben een gescheiden stelsel met afzonderlijke leidingen voor regenwater. Bij bebouwing langs de Oude Rijn ligt drukriolering voor de afvoer van alleen vuil water. Het regenwater wordt daar geloosd op de naburige sloten of op de Oude Rijn. Het rioolwater gaat naar een transportgemaal van het hoogheemraadschap, dat het verpompt naar de zuivering in Kerk en Zanen. In 2013 is de riolering doorgerekend voor het opstellen van een basisrioleringsplan. Daaruit kwam als belangrijkste knelpunt dat er snel 'water op straat' optreedt in de omgeving Busken Huetstraat - Potgieterlaan en de omgeving Diepenbrockstraat.

Relatie riolering en wateroverlast door klimaatverandering

Theoretische berekeningen van het riool in de dorpskern geven aan dat genoemde 2 locaties kwetsbaar zijn voor 'water op straat'. Tijdens de zeer hevige bui op 28-7-2014 werd de theorie bevestigd door flinke wateroverlast in deze buurten. Door aanpassingen in de riolering kan dit voor een klein deel verholpen worden, maar berging en afvoercapaciteit op maaiveldniveau en in het oppervlaktewater spelen ook een belangrijke rol.

Om plassen op straat te voorkomen en de rivieren waar het overtollige water op geloosd wordt, te ontzien in tijden van hoog water, is het van belang om het watervasthoudend vermogen van het gebied zo hoog mogelijk te houden. Daarom heeft het de voorkeur om zo min mogelijk verharding aan te brengen en waar dat toch gebeurt om te proberen daar zo veel mogelijk open bestrating toe te passen.

4 MOBILITEIT (EN INFRASTRUCTUUR)

Algemeen

Hazerswoude-Rijndijk ligt aan de Rijndijk, die enkele decennia geleden nog de hoofdroute was vanuit Leiden naar Alphen aan den Rijn en verder naar de A12. Sinds de aanleg van de N11 is de weg afgewaardeerd. In Hazerswoude-Rijndijk-Oost heeft de Rijndijk nu de functie van gebiedsontsluitingsweg. In Hazerswoude-Rijndijk-West heeft de Rijndijk de functie van erftoegangsweg. De rest van Hazerswoude-Rijndijk is aangewezen als verblijfsgebied of erf. Verkeersdrukke concentreert zich voornamelijk rond de Koudekerksebrug, met name in de spitsperiodes tijdens de brugopeningen. Verder is het druk op de Rijndijk tussen Zoeterwoude en Hazerswoude-Rijndijk-Oost en rond de scholen tijdens de breng- en haaluren en op marktdagen rond de Da Costasingel.

De aanleg van Westvaartpark en het treinstation Hazerswoude-Rijndijk veroorzaakt naar verwachting meer verkeer van oost naar west van fietsers, voetgangers en auto's, ook uit en naar Koudekerk aan den Rijn. We ontmoedigen korte autoritten door fiets- en voetgangersvoorzieningen op de hoofdroutes aantrekkelijker te maken. Bijvoorbeeld door het inrichten van korte en veilige loop- en fietsroutes. Om de route per auto vanuit Westvaartpark via Hazerswoude-Rijndijk-West onaantrekkelijk te maken, ontsluiten we de woonwijk straks bij een nieuwe rotonde bij het station.

Fiets

Vanuit Hazerswoude-Rijndijk zijn goede fietsroutes beschikbaar, zowel recreatief als utilitair. Het fietspad op de Rijndijk tussen Alphen aan den Rijn en Leiden is een drukke route waar voornamelijk forenzen, scholieren en recreanten veel gebruik van maken. Vanwege het gebruik, maar ook door de ligging, moeten we van het fietspad op de Rijndijk een goede, veilige en comfortabele fietsstructuur maken, die geschikt is voor de verschillende gebruikers. Daarnaast is het aannemelijk dat er zich andere en grotere fietsstromen gaan vormen door de wijken, als gevolg van de aantrekkende werking van het nieuwe station en de bouw van Westvaartpark. Daarnaast vindt er onderzoek plaats naar een snelfietsroute van Alphen naar Leiden.

Openbaar vervoer

Voor 2021-2022 is de aanleg gepland van het nieuwe treinstation. Dit station biedt een goede en snelle aansluiting van en naar de rest van de regio. Het betekent ook dat busroutes en aansluitingen anders ontworpen zullen worden. Het station wordt meer een knooppunt van regionale ov-lijnen, zodat je vanaf het station snel en comfortabel Koudekerk en Hazerswoude-Dorp kunt bereiken. Met een verknoping van bus, (deel)fiets of (deel)auto bij dit station vergroten we de aantrekkelijkheid en het gebruik van het station en daarmee ook de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats.

Aandachtspunten

De situatie met vele uitritten in combinatie met het fietspad op de Rijndijk is niet ideaal. Zeker het deel richting

Hazerswoude-Rijndijk-West scoort slecht in het gemeentelijk verkeersveiligheidsplan. Op basis van een verkeersonderzoek bereiden we een inrichtingsplan voor om het deel tussen Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Zoeterwoude te verbeteren. De uitvoering wordt gecombineerd met de herinrichting van het voormalige Avery Dennison-terrein.

Een ander aandachtspunt is het doorgaande verkeer via de Rijndijk richting Zoeterwoude. Door de inrichting en het profiel van de Rijndijk blijft het een aantrekkelijke route, die voor het doorgaande verkeer zonder al te veel belemmeringen goed te rijden is. Zonder bewoners in hun bereikbaarheid te duperen is het terugdringen van doorgaand verkeer een lastige opgave. Daarnaast is de Rijndijk een busroute. Bij de herinrichting van de Rijndijk en de aanleg van Westvaartpark is de veiligheid en het terugdringen van doorgaand verkeer een terugkerend aandachtspunt. Zowel de Rijndijk als ook de N11 zijn tevens bronnen van wegverkeerslawaai. Bij nieuwe ontwikkelingen zullen nieuwe functies moeten voldoen aan wettelijk toegestane geluidsnormen.

5 DUURZAAMHEID EN MILIEU

Warmteanalyse

Begin 2018 is een warmteanalyse voor de gemeente Alphen aan den Rijn uitgevoerd. Hierin wordt per buurt, wijk of dorp aangegeven welk alternatief voor aardgas de laagste maatschappelijke kosten met zich meebrengt. Om een goede afweging voor een alternatieve warmtevoorziening te kunnen maken, moeten we ook andere aspecten meewegen (bijvoorbeeld de mate van duurzaamheid van de warmtebron, beschikbaarheid van brandstof, risico's, comfort en transport over de weg). Bij het opstellen van de lokale warmteplannen en de gemeentelijke warmtevisie in 2019 nemen we deze aspecten ook mee.

Energie

In het Actieprogramma duurzaamheid is aangegeven dat vanaf 2018 alle nieuwbouwplannen aardgasloos en energieneutraal moeten zijn. Sinds juli 2018 is door het in werking treden van de Wet Voortgang Energietransitie (Wet VET) de aansluitplicht voor gas bij kleinverbruikers komen te vervallen. Dat betekent dat nieuwe kleinverbruikers zoals woningen en kleine bedrijven geen gasaansluiting meer krijgen. Om het dorp zelfvoorzienend voor energie te maken is het belangrijk de energievraag terug te dringen door energiebesparende maatregelen en ruimte te reserveren voor duurzame energieproductie, zoals platte daken voor zonnepanelen, zonneweides of een locatie voor een dorpsmolen.

Bodemdaling

Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West liggen aan de Oude Rijn. De bodem bestaat voornamelijk uit jonge rivierklei. De gronden langs de Oude Rijn liggen hoger dan die verder van de rivier vandaan.

De Oude Rijn heeft in de loop van duizenden jaren veel kleigrond afgezet. De draagkracht van de bodem rondom de Oude Rijn is daardoor redelijk tot goed. Er is weinig bodemdaling. Dit biedt ook kansen voor ondergronds bouwen: ongewenste objecten, zoals afvalcontainers, kunnen eenvoudig onder de grond worden geplaatst.

De bodem is geschikt voor het gebruiken van bodemenergie. Dit betekent dat de bodem kan bijdragen aan de energietransitie.

Geluidshinder

In Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West zijn de N11, de Rijndijk en de N209 de belangrijkste bronnen van wegverkeerslawaai. Voor de overige wegen in Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West wordt verwacht dat de voorkeursgrenswaarde van 48 dB wordt gehaald.

Langs Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West ligt de spoorlijn Alphen aan den Rijn – Leiden. De akoestische invloed van deze spoorweg raakt het dorp Hazerswoude-Rijndijk-Oost. Bij de ontwikkeling van geluidsgevoelige bestemmingen aan de zuidelijke zijde van Hazerswoude-Rijndijk-Oost moeten we hiermee rekening houden.

Luchtkwaliteit

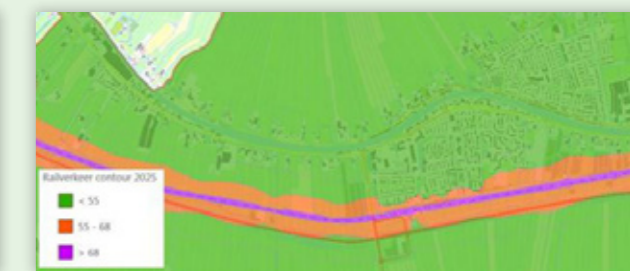
Uit de monitoringstool van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) blijkt dat in Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West de luchtkwaliteit de grenswaarden van 40 µg/m³ voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀) niet overschrijdt.

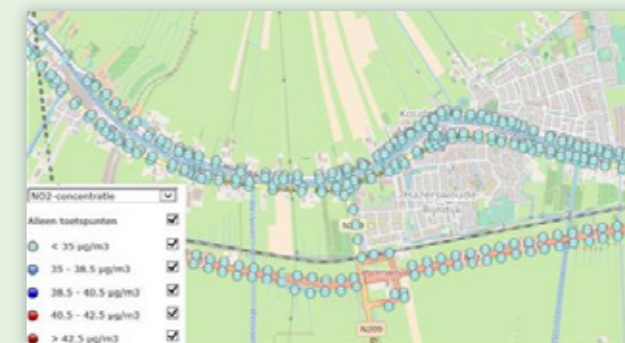
Figuur 1: bodemkaart; bron: provincie Zuid-Holland.

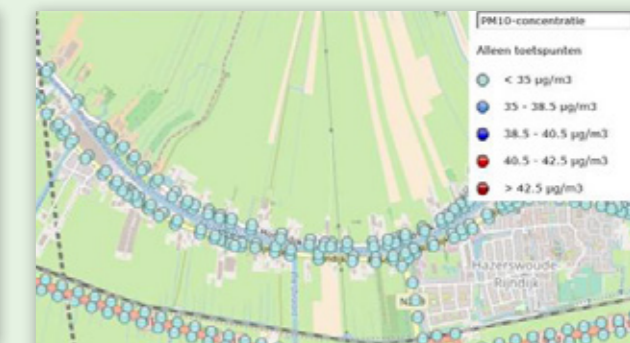
Figuur 2: indicatieve geluidsbelasting wegen 2025; bron ODMH.

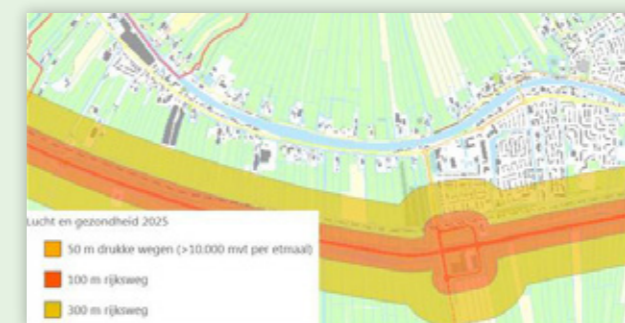
Figuur 3: indicatieve geluidsbelasting railverkeer 2025; bron ODMH.

Figuur 4: concentratie NO₂; bron: NSL-monitoringstool.

Figuur 5: concentratie PM₁₀; bron: NSL-monitoringstool.

Figuur 6: afstand lucht en gezondheid 2025 – GGD; bron: ODMH.

Figuur 7: gemiddelde bodemkwaliteit, bron ODMH.

Figuur 8: wateroverlastkaart; bron: <https://rijnland.klimaatatlas.net/>.

De GGD adviseert voor gevoelige functies afstand te houden tot belangrijke bronnen van luchtverontreiniging, zoals wegen. Voor Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West is de N11 in dit kader van belang. De geadviseerde aan te houden afstand voor gevoelige functies langs deze weg is 300 meter.

Bodemkwaliteit

De bodem van de lintbebouwing langs de Oude Rijn is verontreinigd geraakt door de lange bewoningsgeschiedenis (al zeker sinds de 13e eeuw, mogelijk zelfs sinds de 10e eeuw). Daardoor heeft de bodem geen optimale kwaliteit (klasse Industrie, zie kaart hieronder). Door voortaan betere grond te gebruiken om op te hogen (klasse Wonen), kan de bodemkwaliteit stap voor stap worden verbeterd. De bodemkwaliteit van de woonwijken in Hazerswoude-Rijndijk-Oost past bij de functie (wonen en/of landbouw/natuur).

Veel locaties zijn in het verleden al een keer onderzocht middels bodemonderzoek. De gegevens zijn te bekijken op www.odmh.nl/atlas.

Klimaatadaptatie

Korte, hevige buien zullen naar verwachting steeds vaker voorkomen. Dit klimaateffect heeft een grote impact in stedelijk gebied. Wateroverlast is bij deze extreme buien niet te voorkomen. Het is daarom niet de vraag of, maar vooral waar de wateroverlast zal optreden, en welke gevolgen te verwachten zijn. De onderstaande wateroverlastkaart toont waar wateroverlast kan optreden bij hevige neerslag (de donkerblauwe gebieden).

Hittestress is een term die aangeeft dat een sterk verhoogde gevoelstemperatuur optreedt die onaangenaam en zelfs schadelijk kan zijn voor mensen. Een hittestresskaart (zie <https://rijnland.klimaatatlas.net/>)

laat zien welke delen van het dorp relatief gevoelig zijn voor temperatuurstijging. Het type oppervlak en de aanwezigheid van schaduw zijn bepalend voor de mate van hittestress. Veel verhard oppervlak verhoogt de gevoelstemperatuur en daarmee de hittestress, terwijl groen en water de hittestress verlaagt. Dankzij de aanwezigheid van veel water en de polder zijn Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West niet heel gevoelig voor hittestress. Wel verdient het aanbeveling om bij herinrichting rekening te houden met klimaatverandering: meer groen en minder verharding.

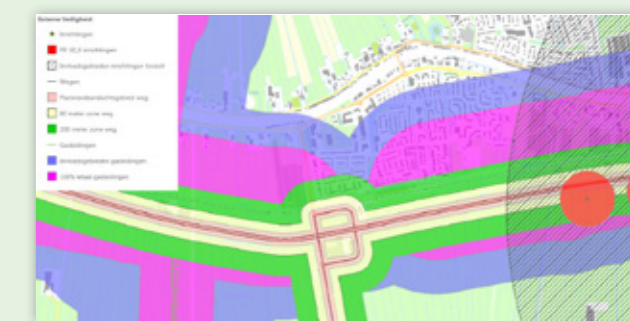
Externe veiligheid

Voor externe veiligheid is de Alphense Beleidsvisie Externe Veiligheid uit 2016 van toepassing op ontwikkelingen in de dorpskernen. In Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West zijn de N11, (toxische) invloedsgebieden van bedrijven en 2 gasleidingenstroken van invloed op ontwikkelingen. Voor ontwikkelingen die (deels) in de invloedsgebieden van de N11, de bedrijven en de gasleidingenstroken worden geprojecteerd, moet een verantwoording groepsrisico worden opgesteld. Hierbij kunnen diverse maatregelen nodig zijn, onder andere voor de inrichting van het plangebied. Voor Westvaartpark is de grens van de 380KV van belang.

Ecologie

De kernen Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West ligt op circa 1,5 kilometer van het Natura2000-gebied De Wilck. Omdat dit Natura2000-gebied niet als stikstofgevoelig is aangemerkt, hoeven we ontwikkelingen in Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West niet te toetsen op hun invloed op dit gebied. Het stikstofgevoelige Natura2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck ligt op circa 9,5 kilometer afstand. Ontwikkelingen waarbij extra stikstofuitstoot wordt verwacht, dienen hieraan getoetst te worden. Ten zuiden van de kernen Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West liggen een Natuurnetwerk Nederland-gebied (voormalig EHS) en een belangrijk weidevogelgebied.

In de kernen Hazerswoude-Rijndijk-Oost en Hazerswoude-Rijndijk-West worden van de in Nederland beschermde diersoorten, naast algemene broedvogels, met name de vleermuis, huismus en gierzwaluw verwacht. Deze soorten zijn gebonden aan gebouwen en komen vaak voor in woonkernen. Tijdens grond- en bouwwerkzaamheden kan ook de rugstreeppad in bebouwd gebied opduiken. Vlak langs de Oude Rijn kan ook de oeverwal op een bouwterrein neerstrijken, als tijdens het broedseizoen bouwzand is neergelegd.

Figuur 9: externe veiligheid; bron ODMH.

Figuur 10: Natura2000-gebieden, NNN en belangrijk weidevogelgebied; bron ODMH.

ALGEMENE TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Participatiesamenleving

Nederlandse gemeenten hebben per 1 januari 2015, op grond van de nieuwe Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet, een brede integrale verantwoordelijkheid voor het sociale domein (3 decentralisaties). Het hart van deze decentralisaties bestaat uit ondersteuning van inwoners, gericht op zelfredzaamheid ('eigen kracht') en participatie ('meedoen'). Dit is verwoord in het beleidsplan Beter voor elkaar, het beleidsplan Sociale agenda 2014-2018 van de gemeente Alphen aan den Rijn.

De bovengenoemde veranderingen binnen het sociaal domein zijn verstrekkend. Zij maken deel uit van een omvorming van ons zorg- en sociale systeem. De verzorgingsstaat verandert naar een participatiesamenleving. De rollen en verwachtingen van de overheid, uitvoeringpartners en inwoners veranderen en er ontstaat een veranderende vraag voor de lokale sociale infrastructuur. Inwoners zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor hun leven. Waar dat niet lukt, staat een sociaal netwerk klaar om te helpen. Als gemeente ondersteunen we dit door het in stand houden van goed toegankelijke basisvoorzieningen die eigen kracht en het helpen van elkaar mogelijk maken. Daarom ondersteunen wij eigen initiatief van inwoners en stimuleren we burgerparticipatie. Betrokkenheid en participatie van inwoners in een kern kan het verschil maken in de ontwikkeling van de leefbaarheid van een kern.

Inclusieve samenleving

Met de ratificering in 2016 van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap heeft de overheid zich verplicht om te bouwen aan een samenleving waarin mensen met een beperking volwaardig mee kunnen doen. Gemeenten hebben hierbij een belangrijke taak en verantwoordelijkheid. Op de terreinen die in het verdrag beschreven zijn, is in Nederland al veel geregeld en op veel van deze terreinen hebben de gemeenten taken. Denk aan wonen, werken, ondersteuning, openbaar vervoer, de gemeentelijke infrastructuur en het onderwijs. Dit betekent dat het verdrag ook op het beleid van gemeenten van toepassing is en dat gemeenten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het transformatieproces om tot een inclusieve samenleving te komen. Het transformatieproces zal grotendeels in de samenleving moeten plaatsvinden. Dit houdt in dat er eventueel, in aanvulling op het reeds ingezette beleid, maatregelen moeten worden genomen die hieraan bijdragen. De uitvoering van het verdrag mag voor een groot deel geleidelijk gebeuren.

Positieve gezondheid

Gezondheid is het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Positieve gezondheid kent 6 dimensies: lichaamsfuncties, mentale functies en beleving, spirituele/existentiële dimensie, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijke participatie en dagelijks functioneren (Huber). Laagdrempelige en toegankelijke voorzieningen dragen bij aan positieve gezondheid. Ook het milieu heeft effect op positieve gezondheid. De inrichting van de leefomgeving moet de mensen die er wonen faciliteren.

Demografische ontwikkelingen

Vergrijzing en andere veranderingen in de bevolkingssamenstelling kunnen grote gevolgen hebben. Landelijk verdubbelt het aantal ouderen (65 jaar en ouder) tot 2040. Dit betekent overal toenemende behoefte aan voor ouderen geschikte woningen, zorgvoorzieningen, culturele en recreatieve voorzieningen en andere voorzieningen in de buurt. Vergrijzing heeft ook grote invloed op de woningmarkt door de honkvastheid van ouderen en (op langere termijn) door de grote uitstroom van ouderen uit de woningmarkt. Daarnaast krimpt de bevolking in de werkende leeftijdscategorie. Dit kan gevolgen hebben voor de arbeidsmarkt en leiden tot arbeidstekorten, bijvoorbeeld in de zorg.

Langer thuis wonen

Vanuit zowel de ruimtelijke als de sociale agenda hecht de gemeente Alphen aan den Rijn aan zelfstandigheid, zelfredzaamheid en kwaliteit van wonen en leven. Inwoners blijven langer zelfstandig wonen of gaan (opnieuw) zelfstandig wonen doordat de rijksoverheid de toegang tot de intramurale zorg beperkt heeft. Dat is niet altijd makkelijk en stelt soms specifieke eisen aan de woonomgeving en de ondersteuning. Voor deze inwoners is een pakket van wonen, welzijn en zorg op maat nodig.

Het doel is dat alle inwoners van Alphen aan den Rijn zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en meedoen in de Alphense samenleving, eventueel met begeleiding en ondersteuning.

Jeugd

De vastgestelde regionale visie op jeugd komt er in het kort op neer dat iedereen meedoet: kinderen, jeugdigen, ouders, familie, burens, vrijwilligers en hulpverleners, leerkrachten, professionals, beleidsmakers en bestuurders. Iedereen heeft een rol bij het opgroeien van onze jeugd. De centrale doelstelling is dat de jeugd in de gemeente Alphen aan den Rijn gezond en veilig opgroeit. Ze ontwikkelen hun talenten en kunnen zo, nu en later, naar vernoemen deelnemen en bijdragen aan de maatschappij. Er moeten voldoende voorzieningen zijn voor kinderen om zich te ontwikkelen. Het creëren en toegankelijk maken van basisvoorzieningen is hierbij een vereiste.

Onderwijs en kinderopvang

In de gemeente Alphen aan den Rijn willen de onderwijsorganisaties aan kinderen van 0 tot 12 jaar een doorlopende leerlijn bieden. Iedereen doet mee.

Ook wanneer een kind extra ondersteuning nodig heeft, is er een passende leerplek voor hem of haar. Nauwe samenwerking tussen onderwijs en opvang is een voorwaarde voor succes. Wanneer partners samenwerken in het belang van het kind, doen ze dat vanuit eenduidige pedagogische waarden. Zo geven ze voor het kind een bestendige leerweg vorm. Het onderwijsaanbod sluit aan bij de lokale behoefte en is gevarieerd. De scholen hebben een sterke eigen identiteit. Dit vormt geen belemmering voor samenwerking. Verschillende identiteiten kunnen elkaar juist versterken.

Naast overeenkomstige ambities over de verschillende clusters heen zijn er ook verschillende visies per cluster te onderscheiden. Deze verschillen zitten hem met name in de functie van de school in de wijk of buurt. 'Scholen

zijn scholen', is het uitgangspunt in de grotere kernen. In de wijk wordt samengewerkt met partners en wijkbewoners. De school heeft een centrale plek in het netwerk rond de kinderen, in het belang van hun sportieve, culturele en creatieve ontwikkeling. De school heeft in de kleine kernen een centrale plek in de gemeenschap. Behalve aan onderwijs en opvang kan, afhankelijk van de lokale behoefte, in de school ook ruimte worden geboden aan educatie, sport, ontmoeting of zorg. Zo wordt de gemeenschap betrokken bij de groei en ontwikkeling van het kind en kunnen voorzieningen behouden blijven voor de dorpen.

Digitalisering

Digitalisering speelt een belangrijke rol in het welbevinden van mensen. Gebruik van digitale instrumenten als computer en tablet en toegang tot het digitale web bevorderen de zelfredzaamheid en maakt mensen minder eenzaam. In toenemende mate bieden organisaties en ook de gemeente digitale dienstverlening. Dit varieert van het bestellen van boodschappen tot een app voor medicijngebruik. Het is dan ook belangrijk dat digitale dienstverlening en ondersteuning toegankelijk zijn en bereikbaar voor alle inwoners en dat de infrastructuur hierop is ingericht. Digitalisering biedt kansen in het verbinden van organisaties, mensen en apparaten. Dienstverlening aan burgers en bedrijven kan bijvoorbeeld verbeterd worden. Ook kan er op het gebied van veiligheid slimmer en sneller geanticipeerd worden, bijvoorbeeld door cameratoezicht met gezichtsherkenning of door het proactief monitoren van sociale media. Digitalisering maakt echter ook kwetsbaar door de grote afhankelijkheid die we inmiddels hebben van digitale data en voorzieningen, en de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer die constant op de loer ligt.

Mobiliteit

Komende jaren staat de vraag centraal hoe wij, overheids- en vervoersdiensten, het vervoersaanbod zodanig kunnen organiseren dat dit zo veel mogelijk tegemoetkomt aan de behoeften van de individuele reiziger. De behoefte aan mobiliteit zal de komende decennia immers nog verder toenemen, dankzij een gestaag groeiende bevolking en een toenemende welvaart (CPB/PBL 2015). Dat heeft tot gevolg dat het infrastructuur- en mobiliteitsstelsel te maken krijgt met grote maatschappelijke opgaven. Zo moet het grotere aantallen mensen zien te verbinden met hun bestemmingen en het goederenvervoer blijven faciliteren voor een goed functionerende economie en samenleving. Tegelijkertijd proberen we de congestie op het netwerk zo veel mogelijk binnen de perken te houden en de leefbaarheid, met name in de dorpen, binnen acceptabele grenzen te houden.

Als gevolg van de doorontwikkeling van digitale technieken zullen infrastructuur, mobiliteit en de transportdiensten substantieel gaan veranderen. Het aantal deelauto's, deelfietsen en aanvragen voor laadpalen groeit landelijk exponentieel. De transitie naar elektrisch rijden zal binnen 2 decennia voltooid zijn. Zelfrijdend vervoer en bezorging via drones maken hun opwachting. Dit alles zal de komende jaren een steeds grotere invloed hebben op ons ruimtegebruik, de bouwlocaties, de (steden)bouwkundige inrichting, het parkeerbeleid en de regelgeving.

Met de nieuwe ov-concessie in 2020 of 2022 streven wij ernaar om door integratie van (kleinschalig) openbaar vervoer en doelgroepenvervoer het vervoersaanbod beter te laten aansluiten bij de behoeften van de individuele

reiziger. Hiermee ontstaat een laagdrempeliger vervoersstelsel en worden voorzieningen beter bereikbaar, ook voor personen die afhankelijk zijn van collectief (doelgroepen)vervoer.

Duurzaamheid en verduurzaming

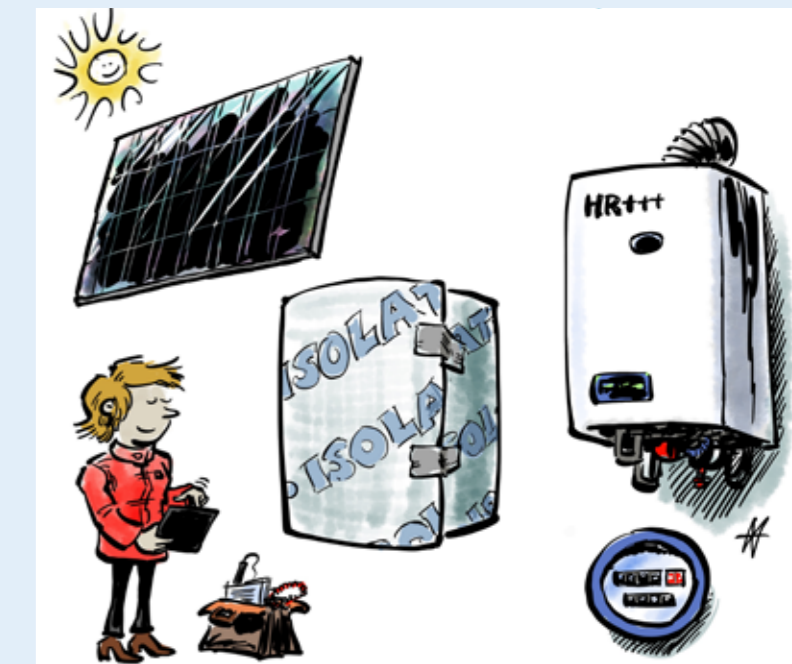
De gemeente Alphen aan den Rijn heeft de ambitie om in 2050 vrij te zijn van fossiele brandstof, en CO₂- en energieneutraal te zijn. In de dorpen is er voldoende ruimte om voor wat betreft energie op termijn geheel zelfvoorzienend te worden. Daartoe is het in de eerste plaats noodzakelijk dat we zo veel mogelijk energie besparen. Voor de resterende energievraag is het zaak dat we hiervoor steeds minder gebruikmaken van fossiele energie, en steeds meer van duurzame energie.

Het grootste deel van de energievraag bestaat uit warmtevraag. Voor de gehele gemeente onderzoeken we wat per buurt, wijk of dorp het beste alternatief is voor aardgas. Voor de dorpen kun je denken aan biogas, lokale restwarmte, warmte uit oppervlaktewater, aansluiting op de warmteronde, geothermie en all-electric. De komende jaren is de transitie naar aardgasloze dorpen een belangrijk speerpunt.

Daarnaast vraagt de noodzakelijke opwekking van duurzame elektriciteit ook in de dorpen om ruimte. Geschikt dakoppervlak moeten we voorzien van zonnepanelen. Grote (schuur)daken kunnen vol gelegd worden met zonnepanelen, voor eigen gebruik of voor omwonenden (postcoderoos). De opgave om te voorzien in duurzame energie is vele malen groter en daarmee niet gedekt. Ook op grotere schaal moeten we in de dorpen duurzame energie opwekken. Daarbij kan worden gedacht aan zonnevelden of het realiseren van een dorpsmolen, door en voor de inwoners van de dorpen.

Voor de bestaande bouw zullen we conform de trias energetica zo veel mogelijk inzetten op besparing. Isolatie van bestaande bouw is dan ook een belangrijke maatregel voor het verduurzamen van de bestaande bebouwing. Daarnaast kunnen we zo veel mogelijk inzetten op het opwekken van duurzame energie door middel van zonnepanelen op daken van de bestaande bebouwing. De transitie naar energieneutraal (of 'nul op de meter') en aardgasloze woningen is de komende jaren een belangrijk speerpunt. De beste aanpak hierbij is om voor blokken woningen in één keer een plan te maken om energieneutraal te worden. Dit voorkomt dat eerst de rendabele maatregelen worden uitgevoerd en de dure maatregelen overblijven.

Voor nieuwbouw is in het Actieprogramma Duurzaamheid aangegeven dat vanaf 2018 alle nieuwe plannen aardgasloos en energieneutraal moeten zijn. Nieuwbouw biedt ook kansen om daarnaast duurzame materialen toe te passen (circulair bouwen) en gezond, waterbesparend en flexibel te bouwen. Scholen en verenigingen zullen steeds meer het initiatief nemen tot verduurzaming, waarbij zij uiteindelijk energieneutraal worden. De gemeente ondersteunt hen daarbij. Bij het onderwijs richt de verduurzaming zich niet alleen op het schoolgebouw, maar ook op de lessen en de omgeving.

Klimaatverandering en bodemdaling

Klimaatverandering gaat een belangrijke rol spelen in onze leefomgeving. Steeds meer zullen piekbuien of extreme droogte voorkomen, met alle gevolgen daarvan voor de waterkwaliteit en de waterkwantiteit. Dat zal ook zijn weerslag hebben op het water in sloten en watergangen in de bebouwde kom. Verzilting van het water (door toename van het percentage zout) heeft ook haar weerslag op het zoutgehalte in de bodem en daarmee ook op flora en fauna.

De gemeente anticipeert op de klimatologische veranderingen met extremere neerslag en droogte. Dit vertaalt zich in maatregelen in elk van de stappen van de voorkeursvolgorde voor de omgang met regenwater: vasthouden, bergen en afvoeren. Bij vasthouden en bergen betrekken we nadrukkelijk de inrichting van de openbare ruimte. Bij afvoeren worden de buizenstelsels en het oppervlaktewater nader beschouwd.

Bodemdaling speelt vooral in het buitengebied rond de dorpen. De discussie over het stoppen van de bodemdaling door te stoppen met pompen wordt steeds belangrijker. Welke keuze we ook maken, de samenstelling van de bodem zal veranderen en daarmee ook het gebruik van de bodem. Dat heeft gevolgen voor de werkgelegenheid en sociale samenhang in en om de dorpen. Hoe en wanneer dat gebeurt, is nog onduidelijk.

Hittestress

De gevoeligheid voor hittestress kan bij gebouwen verminderd worden door groene daken aan te leggen. Bij nieuwbouw is er een extra mogelijkheid om door middel van een warmtepomp, in combinatie met een bodemwarmtewisselaar, de gebouwen van duurzame koeling te voorzien.

Klimaatadaptatie en Green City

In opdracht van de provincie Zuid-Holland brengen we voor het buitengebied relevante gegevens over de gevolgen van klimaatverandering in kaart. De uitkomsten van dit onderzoek maken de kwetsbaarheden van het gebied inzichtelijk, waarna we maatregelen kunnen nemen.

In het actieprogramma van de gemeente staat dat bij nieuwbouw moet worden gelet op bestendigheid tegen hittestress en tegen hevige buien. Hiertoe adviseren we zo veel mogelijk groen en blauw in te richten en open bestrating toe te passen. En waar mogelijk woningen te voorzien van witte of groene gevels en van groene daken. Groene daken zijn te combineren met zonnepanelen. Bij nieuwbouw kunnen warmtepompen, in combinatie met bodemwarmtewisselaars, voorzien in duurzame koeling, die - in tegenstelling tot airco's - de hittestress vermindert.

Veiligheid

In het algemeen kunnen we stellen dat Alphen aan den Rijn een relatief veilige gemeente is. Als we de gemeente vergelijken met de 36 andere G32-gemeenten, is Alphen aan den Rijn zelfs de veiligste gemeente. Dat de gemeente de afgelopen jaren steeds in de top 3 van de veiligste gemeenten (van de G32-gemeenten) staat, is een belangrijk uitgangspunt als we kijken naar nieuwe prioriteiten op het gebied van veiligheid en leefbaarheid voor de komende

jaren. Dit sluit aan bij het beeld dat veiligheid en leefbaarheid al langere tijd bestuurlijke prioriteit hebben, waardoor in de afgelopen jaren al veel is opgebouwd. Voorbeelden zijn het gebiedsgericht werken, de lokale Veiligheidskamer, de crisisorganisatie, de professionaliteit van breed inzetbare bouwinspecteurs en de inzet van wijkboa's. Tegelijkertijd zijn juist veiligheid en leefbaarheid nooit vanzelfsprekend en altijd het resultaat van een gerichte en gezamenlijke inzet van de gemeente, externe partners, inwoners en ondernemers. Net als in het sociale beleid staat de eigen kracht, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid voorop. De burgers maken de samenleving en de gemeente faciliteert hierbij. De prioriteiten in het huidige veiligheids- en handhavingsbeleid (2015-2018) hebben we in de volgende doelstellingen verwoord:

- creëren en onderhouden van vitale, leefbare wijken waarin alle generaties inwoners zich veilig voelen en bereid zijn de veiligheid te bevorderen;
- duurzame fysieke veiligheid op de terreinen van wonen, werken en ondernemen bereiken door effectieve samenwerking van alle verantwoordelijke lokale partners. Deze nemen hun verantwoordelijkheid en spreken elkaar hierop aan;
- in beeld brengen en aanpakken van personen die de openbare orde en veiligheid verstoren;
- Het veiligheidsbeleid voor de komende jaren is op dit moment in ontwikkeling en dat beleid zullen we in nauwe samenhang met de gebiedsvisies en wijkplannen opstellen.

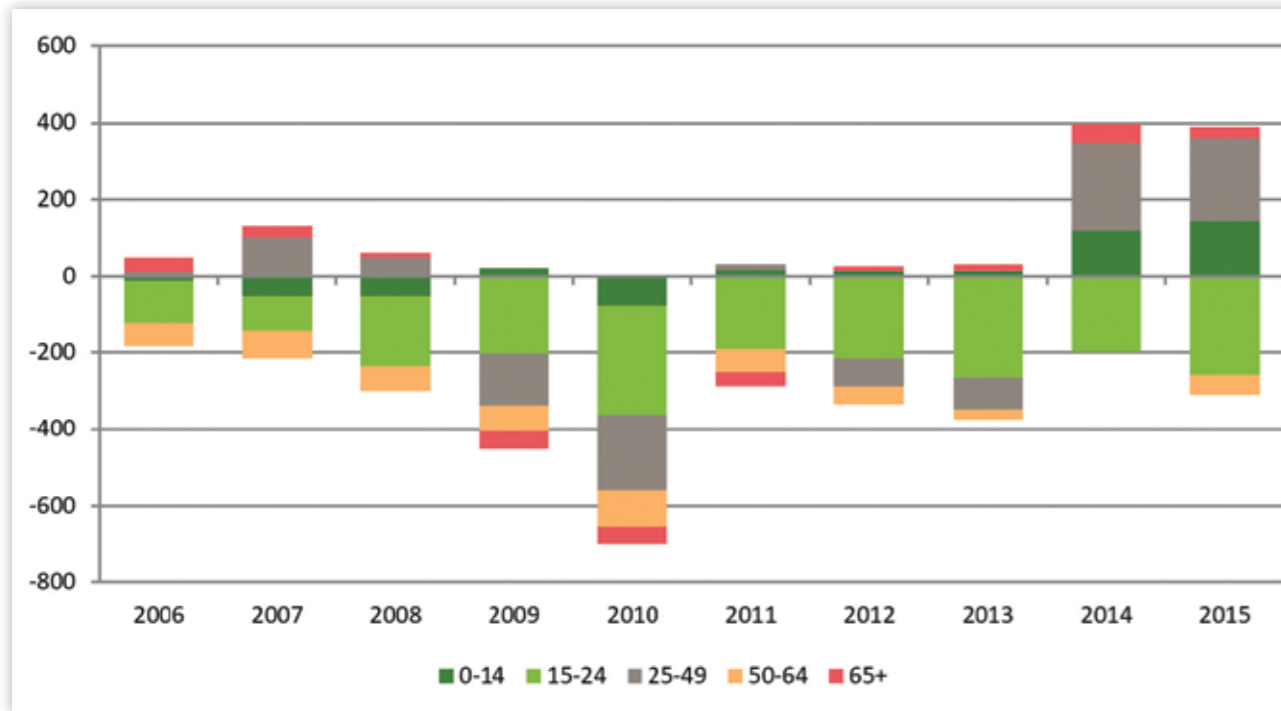
Een onderwerp dat de komende jaren een prominentere rol gaat spelen op het terrein van veiligheid is ondermijning. 'Ondermijning' is een containerbegrip waar diverse vormen van georganiseerde criminaliteit onder geschaard worden. Wat zij gemeen hebben, is dat er een sterke verwevenheid tussen 'bovenwereld' en 'onderwereld' bestaat en dat de criminele activiteiten een corrumperend en ondermijnd effect op de samenleving en haar instituties hebben. Landelijk is er steeds meer aandacht voor het thema. We proberen als overheidspartners één front te vormen tegen ondermijnende criminaliteit.

Nog meer dan in de afgelopen jaren is ondermijning namelijk een vraagstuk waarbij naast de inzet vanuit het strafrecht ook de gemeente vanuit een meer bestuursrechtelijke invalshoek steeds vaker en intensiever moet investeren.

Ook de aansluiting van zorg en veiligheid is steeds vaker aan de orde. De nieuwe wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg legt extra taken bij de burgemeester en daarmee bij de gemeente. Deze wet gaat uit van (ambulante) behandelen en begeleiden en stelt de gedwongen opname van patiënten niet langer centraal. Daarnaast zal meer aandacht uitgaan naar vroegsignalering met de ketenpartners.

In 2018 ligt de focus van het district op de aanpak van misstanden in de vastgoedsector. Verder willen we ons vooral richten op de aanpak van cumulatie van problemen in wijken die een voedingsbodemp kunnen vormen voor criminele activiteiten. Lokaal wordt in dit kader al het HEIT (Haags Economisch Interventie Team) ingezet voor bedrijfscontroles en er is een pilot op komst voor een gezamenlijke aanpak van adressignalen. Een verbetering van de samenwerking en het uitwisselen van gegevens tussen partijen is noodzakelijk om adresgerelateerde fraude tegen te kunnen gaan. Deze vorm van fraude kent namelijk vele facetten en kan grote gevolgen hebben op verschillende terreinen.

Gemeente Alphen aan den Rijn. Migratiesaldi per leeftijdscategorie 2006-2015.

Met zijn allen naar de stad

In 2030 woont 60% van de wereldbevolking in de stedelijke regio's. In Nederland vertrekken mensen vanuit de provinciale gemeenten naar de steden. Dit zijn jongeren die gaan studeren of werken in de stad (zie de oranje balkjes in onderstaande figuur). Ook voor volwassenen is de stad aantrekkelijk door de nabijheid en het niveau van voorzieningen.

In de gemeente Alphen aan den Rijn zien we vooral een vertrek van jongeren en komen de afgelopen jaren mensen uit andere leeftijdscategorieën weer naar Alphen toe. We winnen inwoners van onder andere Nieuwkoop, Den Haag, Zoetermeer en Leiden. Wanneer omliggende gemeenten veel gaan bouwen kan dit weer omslaan.

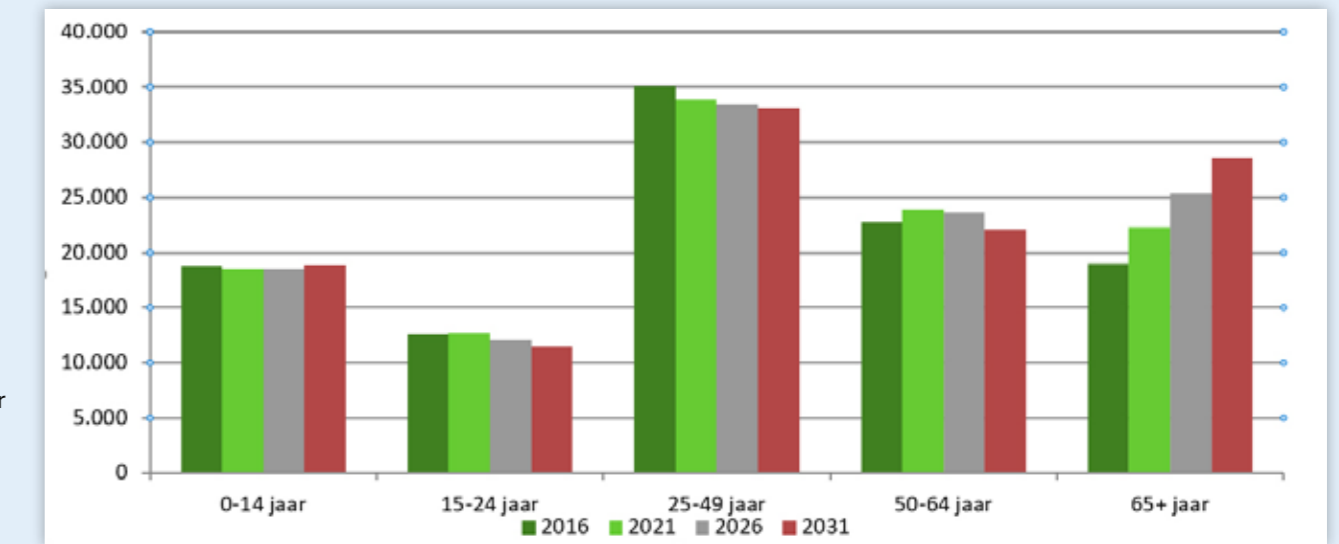
In de dorpen merken inwoners vooral het wegtrekken van de jongeren. Soms omdat er geen geschikte huizen zijn en soms omdat ze de drukte van de stad zoeken. Het aandeel verhuizingen is het hoogst onder jongeren (figuur 2.3). Inwoners zullen vaak zeggen dat het door de eerste reden komt en oproepen tot meer (goedkope) woningbouw. Maar er is geen eenduidig antwoord. In de ene kern is jaren niets gebouwd. Daar is meer woningbouw nodig. Tegelijkertijd moeten we ook begrijpen dat verstedelijking een maatschappelijke trend is, die noch de gemeente, noch bewoners, noch woningbouw zal keren.

Toename kleine huishoudens en vergrijzing

Ondanks de trek naar de steden zien we dat de woningbehoefte aardig stijgt in Alphen aan den Rijn. Dat heeft te maken met 2 trends: toename van kleine huishoudens en de vergrijzing. In figuur 2.2 zie je de ontwikkeling van huishoudens naar type. Het aantal eenpersoonshuishoudens gaat nog flink toenemen, met ongeveer een miljoen huishoudens in twintig jaar. Dit is

deels te verklaren door de vergrijzing en veranderende wetgeving in de zorg.

Ouderen willen langer zelfstandig thuis wonen dan vroeger (zie figuur vorige pagina figuur): Er zijn weinig verhuizingen onder ouderen). In de zorg geldt al een paar jaar extramuralisering. Met lichte zorgklachten mogen mensen niet meer in een instelling wonen, dus blijven zij langer thuis wonen en gaan ze minder snel naar verzorgings- en verpleeghuizen. Vergrijzing en 'vereenzaming' dragen bij aan de verwachte sterke groei (10% of meer) van de woningbehoefte in Alphen aan den Rijn (zie onderste figuur). Voor de dorpen ontstaat meer druk op het sociale netwerk, een uitdaging om zorg te organiseren en vereenzaming tegen te gaan.

Gemeente Alphen aan den Rijn. Ontwikkeling bevolking naar leeftijd.

MONITORING

Bij deze gebiedsvisie hebben we gebruikgemaakt van een grote hoeveelheid informatie vanuit allerlei gremia. We hebben geput uit bestaande documenten, uit lopende ontwikkelingen en uit de vele contacten die gemeenteambtenaren en bestuurders de afgelopen jaren hebben gehad en onderhouden met inwoners en bedrijven. Op basis hiervan hebben we geprobeerd een korte en bondige visie per dorp op te stellen, waar we de komende jaren verder uit kunnen putten. We hebben er bewust voor gekozen om niet allerlei analyses en onderzoeken te doen, voorafgaand aan het opstellen van de visies.

De ontwikkelingen op allerlei gebieden gaan zo snel dat het zaak is de uitgangspunten/speerpunten van de gebiedsvisie te blijven monitoren. Automatisering en robotisering, veranderende maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen, de energietransitie, wettelijke ontwikkelingen; ze gaan allemaal in een hoog tempo, waardoor het moeilijk is voor de komende 10 jaar een visie in beton te gieten. De gebiedsvisie is dan ook een levend document. Er is ruimte voor verdere invulling en aanpassing van bepaalde onderwerpen. Hetzij door aanpassing van de visie, hetzij door het verder uitwerken van bepaalde thema's in de wijkplannen en uitvoeringsplannen.

COLOFON

Dit is een uitgave van gemeente Alphen aan den Rijn.

Uitgave: 11 december 2018
Vastgesteld in de raad van 28 maart 2019

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van gemeente Alphen aan den Rijn

Alphen aan den Rijn

